

# אהל מועד

לדברי תורה וחסידות מרבתינו הקדושים מלעלוב

אמרי קודש מכ"ק אדמו"ר שליט"א [311] דברות קודש משנים עברו [34] הרה"צ ר' מנחם מנדל גולד שליט"א אב"ד לובלין פרשת השבוע [1] מדור הניגונים [7] הרה"ג ר' נח גולדברג משב"ק כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א - עובדות וסיפורי צדיקים מתלמידי הבעש"ט [437] שיעורים בספר אור החיים ואלשיך הקדוש - הרה"ג ר' אלימלך שטמר [434] הרה"ג ר' יוסף חיים גרינולד - פרשת השבוע [435] הרה"ג ר' יהודה אריה אשכנזי - הלכות [436]

חדש! בכל יום שישי שיעור של הרב הגאון רבי אפרים הכהן ווייס שליט"א רב ומו"צ בקהילתנו לונדון [1]  
והרב הגאון רבי זלמן וייס שליט"א נכד כ"ק מרן אדמו"ר זיע"א

מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

שיחת קודש

## "עבודת השמחה בחודש אדר"

"וכל חיי העולם הבא כלא חשיבי נגד עשיית רצון הבורא, שהרי אמרו שם יפה שעה אחת של תורה ומעשים טובים בעולם הזה מכל חיי העולם הבא, ואם אדם שמח במצאו שלל רב, על אחת כמה וכמה שמחה כפולה ומכופלת צריך שישמח על התורה ועל העבודה ועל קיום מצוות ה'", עכ"ל.

### ויעבור מרדכי ויעש

והנה ב'בית אהרן' איתא על הפסוק במגילת אסתר ויעבור מרדכי ויעש, שנרמז בזה כי שני דברים צריכים לעמוד לנגד עיניו של יהודי, הראשון הוא ויעבור מרדכי, לדעת כי ימי העולם הזה הם כצל עובר, השני הוא ויעש, דווקא בעוה"ז ביכולתו של אדם לעשות, לקיים מצוות ולקנות שלימות לנפשו, ועל כן יש לחטוף ולנצל כל רגע בהאי עלמא.

עוד איתא ב'בית אהרן' (ד, ב, סדר היום) שהצדיקים בגשתם להתפלל היו מדמים בעיניהם כאילו כבר נסתלקו מן העולם, וכעת ניתנה להם ההזדמנות לקום לשעה קלה ולהתפלל עוד פעם אחת לה', וזה לשונו: "הצדיקים היו משערים בעצמם קודם התפלה שהם שוכבים בייסורים בקבר, ובא אחד ואמר לו קום עמוד להתפלל. ואמר ששמע בעצמו מקדושת פה אביו הרב הקדוש (רבי אשר מסטאלין) זצ"ל אשר התפלל בחשבון הזה שנה תמימה".

וחזינן מכאן איך הייתה נראית עבודת התפילה אצל הצדיקים, ובדרך זו עלינו ללכת בפרט בחודש זה, לשמוח ולייקר בעינינו את הזכות הנשגבה שנפלה בחלקנו, לעבוד את השי"ת ולהימנות על עם בחירו, זה השער להגיע דרכו לידי נטיעה של שמחה שתשפיע על כל ימות השנה.

מדבריו המלהיבים של ה'פלא יועץ' שכתב (ערך שמחה) בזה"ל, "והחי ייתן אל לבו, מה יקר וגדולה נעשה לאיש אשר המלך חפץ בו והקים מעפר דל, ורצה בו שישרת לפניו לשמח לבו ויגל כבודו וכל העם מקצה יאשרוהו ויאמרו אשריו ואשרי חלקו שזכה לכבוד גדול כזה.

"וסוף סוף המלך הוא בשר ודם כמותו, היום כאן ומחר בקבר, והוא ערל לב וערל בשר, על אחת כמה וכמה צריך שישמח איש אשר מלך העולם, אשר אין מספר לגדודיו מלאכים ושרפים עומדים ממעל לו, ולגדולתו אין חקר ואין תכלית, ובחר ורצה בנו לעמיד לשרת לפניו ולברך בשמו ולדבר אליו פנים אל פנים בכל עת, מה שלא נתן רשות למלאכי השרת, ומשתעשע בנו ויש לו נחת רוח גדול במעשינו".

כאשר יהודי מתבונן בעניין זה, ונותן אל ליבו את גודל הזכות שנפלה בחלקו עלי אדמות, להיות חלק ה' וחבל נחלתו, אזי הוא הולך ומתעלה במדרגת השמחה, וזאת היא העבודה של חודש אדר.

והראיתי זה עתה את דברי רש"י (הושע יד, ט) על הפסוק 'אני כברוש רענן', שפירש שהשי"ת אומר על עם ישראל 'אני לו נכפף, להיות אוחו ידו בי, כברוש רענן הנכפף לארץ, שאדם אוחו בענפיו, כלומר אהיה מצוי לו', והיינו שהוא ית' כביכול כופף ומטה עצמו אל ישראל, מרוב חיבתו אליהם וחפצו בעבודתם ומעשיהם.

ועוד כותב שם ה'פלא יועץ', "והחי יתן אל ליבו, כמה שמחה היה שמח אם היה מוצא שלל רב, והכל כאין נגד החיים. וכמה שמחה היה שמח אם היה ניצול ממוות לחיים, כי כל אשר לאיש יתן בעד נפשו, וכל חיי העולם הזה הבל המה נגד חיי העולם הבא, שהרי אמרו (אבות ד, י) יפה שעה אחת של קורת רוח בעולם הבא מכל חיי העולם הזה.

כ"ק מרן אדמו"ר ז"ל פירש דברי חז"ל (ביצה טו:) 'הרוצה שיתקיימו נכסיו ייטע בהם אדר', שהוא רמז לחודש אדר שמרבין בו בשמחה (תענית כט). וממנו משפיעים שמחה על כל השנה, וזהו 'הרוצה שיתקיימו נכסיו' - שתשמח אצלו השמחה לכל ימות השנה, ייטע בהן אדר', היינו שישתדל שהשמחה בחודש אדר תהא אצלו בגדר נטיעה של שמחה, ואזי כשם שנטיעה של עץ תפוחים תצמיח תפוחים, כך השמחה בחודש זה תצמיח לו שמחה תמידית לכל השנה.

וכבר איתא מהרה"ק מאפטא באוהב ישראל' (פרשת זכור ופורים), על מה שאמרו 'משנכנס אדר מרבין בשמחה', תיבת בשמחה עולה כמנין שנה, ללמדך שהשמחה העולה בחודש זה ממשיכה שמחה ותדווה לכל ימות השנה.

אם כן עלינו להתבונן מה שורש ועניין השמחה בחודש זה, וכיצד זוכים לבוא לידי שמחה זו, והנה ב'ישמח ישראל' (ר"ח אדר, תרנ"ג) כתב בזה דברים יסודיים, כי יסוד השמחה בחודש אדר היא על שזכינו להיות חלקו ונחלתו של השי"ת, כדכתיב 'כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו', ומבאר שם בהרחבה כי השמחה הגדולה בחודש אדר וימי הפורים, הכול הולך וסובב נקודה זו, זכיינו של עם ישראל להיות עם קרובו וסגולתו של השי"ת. ומסיים ה'ישמח ישראל' ואיך נבואה שערי השמחה הזאת, להכיר בחלק ונחלת ה' תמיד, היא על ידי אהבת רעים ואחדות עם בני ישראל, והיינו שכאשר ישראל הם באחדות אז ראויים הם לכל הטובות והניסים שיעשו להם, ואזי ניכר ונראה לעין כל כי חלק ה' עמו וישראל עם סגולתו, ע"כ.

### אני כברוש רענן

וכדי לקבל מושג, עד כמה על יהודי לשאוב שמחה וחיות מזכות זו שנפלה בחלקו, נביא

והנה עומדים אנו כבר סמוך ונראה לימי הפורים, ועלינו להתבונן ולדעת כי באים עלינו לטובה ימים גבוהים ונעלים מכל המועדים, כמבואר ב'תפארת שלמה' (רמזי פורים) שהארת הפורים היא מדריגה אחת גבוה מעל גבוה משבת ויום כיפור.

ומביא מכתבי האריז"ל שמרדכי היהודי המשיך הארה גדולה בבחינה אחת, מה שלא היה מבריאת העולם ואפילו בשעת מתן תורה, ומסיים בזה"ל 'ולזה כל המועדים יהיו בטילים נגד קדושת עולם הבא, וימי הפורים לא יהיו נבטלים, שהארה של פורים הוא מעולם הבא, ממקום קדוש מאד, ולזה לא יהיו בטלים' עכ"ל.

ולהווי ידוע כי את האור הנעלה של המצוות והמועדים לא יכול האדם להשיג אלא על ידי הכנה דרבה קודם לכן, וכדבריו היסודיים בעניין זה של התפארת שלמה' (פרשת ויגש) "הנה בכל מצוה או תורה ותפלה צריך האדם להקדים לו הכנה את אשר יבא לפני המלך. כי הנה בכל דבר מצוה הוא נמשך ובא לו לאדם קדושה יתירה מעשיית המצוה, כמ"ש אשר קדשנו במצותיו, לכן יתכן לפנות לבבו ולטהר נפשו לקודם כל דבר, ולהכין א"ע להיעשות כלי להשראת הקדושה מן המצוה אח"כ.

"וכמש"א 'לא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום', ר"ל לעשות עצמו שלם וכלי המחזיק ברכה, כי באם לא כן לא עשה כלום, נמצא כי ענין ההכנה הוא כלי המחזיק המצוה ושייך להמצוה, וזהו שאמרו כי ההכנה דאורייתא כמו המצוה דאורייתא, וז"ש תוספת שבת דאורייתא כי ההכנה לשבת הוא דאורייתא כנ"ל.

"כי ההכנה הוא יד המחזיק להמצוה והתחלה אליה, הנה כמוה תחשב אף היא, כי ע"י ההתחלה היא הכל, כי באם יעשה האדם בעצמו הכנה כראוי לא ימוט ממנו בע"כ עשיית המצוה, והיא הנותנת כח ועוז לאדם אותו בקיום המצוה לבל יתשל" עכ"ל.

ובעניין זה איתא גם ב'בית אהרן' על הפסוק במגילת אסתר 'ויעש המלך כדבר ממוכן', ממוכן הוא לשון הכנה, המלך הוא מלך מלכי המלכים הקב"ה, והרמז בזה כי כפי שעושים הכנה בזה העולם, באתערותא דלתתא, כך בהתאם לזה משפיע המלך - הקב"ה חיותו וטובו לזה העולם, כי הכול תלוי במעשה התחתונים, והיינו 'ויעש המלך כדבר ממוכן' השי"ת עושה ומתנהג עם בראיו, כפי ההכנה בהאי עלמא.

מעשה עלינו לברר מהי ההכנה הנדרשת מעמנו כדי לזכות וליהנות מהאור הגדול המאיר בימים מבורכים אלו, והנה מובא מהרה"ק ר' שלום מבעלזא זי"ע, שכאשר ניגש אדם לקיים איזה מצוה ומתיירא שלא תהא ח"ו שום מניעה ופנייה בעשייתו, ע"י מחשבה זרה ונדנדוד עבירה, אזי העצה לזה היא שילמד קודם קיומה איזה הלכה או גמרא, על ידי זה תזדכך מחשבתו ויוכל לקיים המצוה בדעה צלולה מבלי לחוש למחשבה זרה.

ונרמזו הדברים בפסוק במגילת אסתר (ט, כה) 'ובבואה לפני המלך אמר עם הספר ישוב מחשבתו הרעה', שעל ידי הלימוד בספרי ההלכה והגמרא קודם עשיית המצוה, ישו בו ויסורו ממנו המחשבות הלא טובות ויזכה לקיים המצוה כדבעי, עכ"ל.

ובכן זאת היא העצה הכוללת עבורנו, הרוצה לזכות בהארות החג הבא עלינו לטובה, לעשות עצמו כלי מוכשר לזכות ולקיים את מצוותיו בהתעלות, ללא חשש מחשבה זרה וכו', עליו לזכך עצמו קודם בלימוד ספרי הלכה וגמרא בענייני הפורים, להגות בספרי חסידות בענייני החג וטעמי מצוותיו, להיות עתיד ליום הפורים ולהיכנס אליו מוכן לקבל את האורה והשמחה וקדושת ימים נעלים אלו.

עלינו להשריש כל הדברים האלו בליבנו, לדעת כי ימים גדולים באים לקראתנו וכפי שהבאנו מה'תפארת שלמה', אלו ימים המשפיעים שמחה וקדושה והארה על כל ימות השנה.

ובעז"ה כאשר נתכונן כדבעי נזכה להיכנס ליום הפורים ולקיים את מצוותיו בקדושה וטהרה, כפי שציוונו הבורא ית', מתוך כוונה טובה ורצויה, 'מיט א דער הויבנקייט', לקיים את קריאת המגילה ואת כל מצוות היום בהתעלות יתירה, ואף לימוד התורה ביום גדול זה יהיה באופן מיוחד, שהרי אמרו חז"ל (מגילה טז, ב) 'ליהודים היתה אורה - זו תורה' וכן הוא אומר 'כי נר מצוה ותורה אור'.

מתנות לאבינונים' דבעי

והנה בעניין הצדקה אמרו חז"ל (בבא בתרא ט, א) 'גדול המעשה יותר מן העושה', ובספרים ביארו הכוונה על פי מה שאיתא במדרש (ויקרא רבא, לד, ח) אמר רבי יהושע יותר ממה שהבעל הבית עושה עם העני, העני עושה עם בעל הבית, והטעם הוא שהבעה"ב אמנם נותן פרוטה

לעני ומחיייהו בהאי עלמא, אך העני מזכה את בעה"ב עוד יותר מזה, בחיי עוה"ב בזכות המצוה שקיים בו.

וזהו 'גדול המעשה', היינו מי שמתרים ומעורר אחרים לתרום לצדקה, גדול יותר מן העושה, כי התורם אמנם מוסר לו פרוטה גשמית מכספו לצדקה, אך הוא מזכה אותו בתמורה בשכר נצחי לעוה"ב ששוויו הוא לאין ערוך.

ואוסיף עוד בעניין זה, מה שהבחורים הולכים לאסוף ולקבץ מעות עבור יהודים ביום הפורים, דאכן לכתת רגליים ולאסוף ממון ולהיות 'מעשה' על הצדקה הוא דבר גדול ונשגב מאד, אך יש לדעת שהדבר תלוי מאד באופן העשייה, יש עושה ונשכר ויש ח"ו להיפך, אם הולכים ועושים הדבר בכוונה טובה ומחשבה ושמירת גברי הקדושה, אז באמת מעשה הצדקה שלם ומצוותו שלימה.

וכבר אמרו חז"ל בגמרא (נזיר כג, א) אמר רבה בר בר חנא אמר רב יוחנן מאי דכתיב כי ישרים דרכי ה' וצדיקים ילכו בהם ופושעים יכשלו בהם, משל לשני בני אדם שצלו את פסחיהם אחד אכלו לשם מצוה ואחד אכלו לשום אכילה גסה, זה שאכלו לשום מצוה וצדיקים ילכו בהם, זה שאכלו לשום אכילה גסה ופושעים יכשלו בהם.

הרי לנו מכאן שבאותה פעולה ממש שעושים שני בני אדם, האחד מקיים בה מצוה וזוכה להיקרא צדיק בזכותה, ואילו השני ייקרא להיפך ח"ו. הכלל הוא שהעיקר הוא הכוונה, אין המצוה נמדדת אלא לפי כוונתה ודרך עשייתה, אפשר אכן לסובב ולקבץ ממון לצדקה, וכמו כן לקיים כל מצוות היום, אך הכול תלוי בכוונה ובצורת העשייה.

כאשר עושים כל זאת בכוונה ראויה ובטהרה, אז המצוה היא שלימה וראויה, ואזי אפשר להמשיך מכוחה קדושה ואורה לכל ימות השנה.

הלוואי והיה לי חלק בזה

וכדי לדעת עד כמה גדול עניין הצדקה, עד היכן מגיעה מעלת העניין להתהלך בין בתי ישראל לאסוף צדקה לטובת יהודים, הנה מובא בספר 'דרכי חיים' לר' רפאל צימטבוים ז"ל שהיה משמש בקודש אצל בעל ה'דברי חיים' זי"ע בצאנז, וכותב שם כי בעיר צאנז ביום הפורים היו האברכים הולכים הרבה מאד לקבץ מעות עבור עניים ומתרימים הרבה צדקה, כי הדב"ח זי"ע החדיר באנשי עירו כוח גדול בענין צדקה בפרט.

ומעיד ר' רפאל על עצמו שהיה דרכו לילך בכל פורים עם עוד אברך לקבץ מעות לצדקה, ועל כן לא היה רגיל להיות אצל רבו הדב"ח בסעודת יום הפורים, רק פעם אחת כאשר התמהמה השותף שלו מליילך עמו, ניצל ההזדמנות ועלה בינתיים לבית רבו ובא לברכת המזון וכו' לאחר תפילת מנחה כשהלך הרה"ק לחדרו התחיל ר' רפאל לנגן לכבוד היום.

ושאל הרה"ק מי הוא המנגן ואמרו, רפאל. והפך פניו אליו ושאל אותו, רפאל מה אתה עושה עכשיו אצלי כאן, הלא אינך רגיל להיות אצלי בשעה זאת ביום הפורים, הבורא יעזור לי שיהיה לי זכיייה להיות לי חלק במצוה זאת שאתם מבזים עצמכם והולכים לקבץ מעות לעניים בבתי ישראל, וכמובן שמיד יצא מן הבית והלך לקבץ מעות, ע"כ.

וחזינן מכאן כמה החשיב ה'דברי חיים' העניין ללכת ולאסוף צדקה בבתי ישראל, עד שהיה רוצה ומתאוה שיהיה לו גם כן חלק במצווה גדולה זו. הוא אשר דיברנו, כאשר הולכים ביום הפורים ומסובבים בין בתי ישראל להרבות צדקה, יש לזכור בכל רגע עד כמה גדולה מצוה זו ולעשותה בכוונה ראויה וכדבעי. והשי"ת יעזור שתזכו לקבל ימים גדולים אלו לרחמים ולרצון.

## אמרי קודש

מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

### פרשת פקודי ליל שב"ק בית שמש

אלה פקודי המשכן משכן העדות אשר פקד על פי משה וגו' (לח, כא). יש לדקדק מה שכפל תיבת משכן, וכבר כתב רש"י (והוא משמו"ר נא, ג), דהשני פעמים רמז למקדש שנתמשכן בשני חורבנין על עונותיהן של ישראל.

כ"ק מרן אדמו"ר ז"ל זי"ע אמר לבאר הכתוב ע"ד העבודה, דהנה אדם אשר נפשו שפלה ורוחו נמוכה וממעט ומחסר מחשיבות עצמו, הריהו זוכה ובא לידי השראת השכינה, כדכתיב (ישעיה נז, טו) 'מרום וקדוש אשכון ואת דכא ושפל רוח'.

ובזה פירש הפסוק 'אלה פקודי המשכן משכן העדות', 'פקודי' הוא לשון חסרון כמאמר הכתוב (במדבר לא, מט) ולא נפקד ממנו איש, 'משכן העדות' רומז להשראת השכינה וכאמרם ז"ל (שבת כב, ב) עדות היא לבאי עולם שהשכינה שורה בישראל, להורות כי מי שהוא שפל בעיניו ומחסר מחשיבותו זוכה ובא לידי השראת השכינה, עכתה"ק.

והנה הרה"ק רבי ישכר דב מבעלזא זיע"א אמר על הכתוב בפרשתן (שמות לט, מג) 'וירא משה את כל המלאכה והנה עשו אתה כאשר צוה ה' כן עשו ויברך אתם משה', ופירש"י (מבמדב"ר יב, ט), ויברך אתם משה, אמר להם, יהי רצון שתשרה שכינה במעשה ידיכם, ויהי נעם ה' אליקינו עלינו וגו' (תהלים צ, יז).

דהנה יש לדקדק בכפל הלשון 'והנה עשו אותה כאשר צוה ה'', ושוב כתיב 'כן עשו'. וכעין זה יש לדקדק בכפל הלשון בפסוק שבירכם משה, 'ויהי נועם וגו' ומעשה ידינו כוננה' עלינו 'ומעשה ידינו כוננה'.

וביאר, דאחר שגמרו ישראל את מלאכת המשכן בפועל, התבוננו בענוותנותם ולא הוכשרה מלאכתם בעיניהם והחליטו בדעתם שלא נעשית בהכשר ויתרון כערך הקדשים, ומשכן ה' היה צריך לעשותו ביותר כוונות וייחודים ויתר קדושה עד אין שיעור, והיו להם געגועים גדולים לעשות שוב את מלאכת המשכן והפעם בקדושה יתירה ושלמות הכוונה, ביתר התלהבות וביחודא שלים, וע"י ההשתוקקות והגעגועים אלו, נחשב להם כאילו עשו מתחילה את המשכן כראוי וכנכון.

וכשראה זאת משה רבינו ע"ה, ברכם בשתי ברכות אלו, 'ומעשה ידינו כוננה עלינו' - על מלאכת המשכן שנעשתה בפועל ממש, 'ומעשה ידינו כוננה' על הפעולה שנעשתה על ידי ההשתוקקות והגעגועים, שהיא היתה פעולה גדולה ומלאכה חדשה למשכן.

ועל כן כתוב בפסוק שתי פעמים 'והנה עשו אותה' וגו' 'כן עשו', לרמז על שתי הפעולות למלאכת המשכן, ד'והנה עשו אותה' קאי על העשייה בפועל, ו'כן עשו' עולה על העשייה השנית שנעשתה ע"י השברון לבב וההשתוקקות להשי"ת, עכתה"ק.

והוסיף בנו הגה"ק מהר"מ מבילגורייא זצללה"ה לפי זה, דהנה משה רבינו ע"ה היתה בו מידת הענוה יותר מכל האדם אשר על פני האדמה (במדבר יב, ג), ובכח זה המשיך גם לישראל שיהיו בענוה ולב נשבר ע"י שהיו דבקים בו ומקושרים אליו, ולפי זה יבואר עוד עניין בכפל הלשון. דהנה לעיל מיניה (לט, מב) אמר הכתוב 'ככל אשר צוה ה' את משה כן עשו בני ישראל את כל העבודה', וחזר לומר (מג) 'והנה עשו אתה כאשר צוה ה' כן עשו', והיינו שעשאוה בענוה ובשפלות כמדתו של משה, וכפל לומר 'כן עשו', שבענוותנותם הגדולה עשו עוד הפעם משכן, עכד"ק.

ואפשר לצרף את כל האמור, שכל זה מרומז בקרא 'אלה פקודי המשכן משכן העדות אשר פקד על פי משה וגו'', דכל מקום שנאמר 'אלה' פוסל את הראשונים (בראשית רבה יב, ג), והיינו שבני ישראל היו נשברים ופסלו בעיניהם את מעשיהם הראשונים במלאכת המשכן, שסברו שהיו צריכים לעשותו ביתר כוונות וייחודים, וזהו 'פקודי המשכן' לשון חסרון, שהרגישו שחסר במלאכתם, וכד"ק של אדמו"ר ז"ל. ובעבור זה זכו ל'משכן העדות' שנחשב להם שעשו משכן חדש וכאילו בנו אותו מחדש, וכד"ק של המהר"ד מבעלזא, וזכו לזה על ידי שהיו דבוקים ומקושרים ברבם משה רבינו ע"ה שהיתה בו מידת ענוה וזהו 'אשר פקד על פי משה' וכד"ק של מוהר"מ מבילגורייא.

### במוצאי יום מנוחה

סדר מוצאי שבתות החורף תשפ"ד  
כתקנת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א



השבוע פרשת פקודי-חזק, לומדים:  
הלכות מבשל בשבת סימן שי"ח סעיף ט"ז

# האכלת יהודי רעב - לעילא מכל דרגין

המקובלים בירושלים, ואף נסע עמו לחפש את עשרת השבטים, ועוד.

**ברם רבינו ה'ברכת משה' עננה מיד:** "נו נו, כעת מדברים אנו על 'יהודי שהאכיל יהודים רעבים'..." כאומר, אנחנו מדברים כעת מיהודי שזכה בזכות הגדולה ביותר, להאכיל יהודים רעבים, מה שייך לשבח אותו יותר מזה, וכי איזה דבר גדול יותר מהאכלת יהודים רעבים?...

וככל החיזיון הזה ראינו אצל בנו, כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע שכאשר הזדמן לביתו יהודי רעב הניח מיד את כל סדריו ולימודיו ועמד להכין ארוחה משביעה עבורו לטגן חביתה ולחתוך סלט בעצמו ולקיים 'הכנסת אורחים' בהידור, וכך נהג כל שנתינו עד יומו האחרון בהאי עלמא, כשהוא משריש בכך בקרב כל חסידיו כי הכנסת אורחים היא הדבר הגדול ביותר.

וזכורני איך בשנת תשס"ט, שנתו האחרונה עלי אדמות של אדמו"ר זי"ע בהיותו בכ"א אדר בליז'ענסק בהילולת הרבי ר' אלימלך זי"ע ביקש להיכנס למטבח ה'הכנסת אורחים' - המקום בו מבשלים ארוחות לאלפי יהודים רעבים.

כשנכנס רבינו למטבח מצא שם אברכים עומדים ומבשלים ליד הסירים, הם חשו מעט באי נעימות לקבל את פני הרבי ללא חליפות וכובעים, כשרק הטלית קטן על כותנתם, אך רבינו נענה מיד בלהט קודש "איך מין אז דא, וואו מקאכט עסן פאר יודען, קען מען פויעלן גיכער ישועות פון בארן ציון הק' - אני חושב שכאן במקום בו מכינים אוכל ליהודים רעבים אפשר לפעול ישועות עוד יותר מהר מאשר בציון הק'..."

וכך הייתה כידוע דרכו של רביה"ק אדמו"ר הרדצ"ש זי"ע שבתפילת נעילה, ברגעים הקדושים ביותר של יום הכיפורים, לא היה ניגש בעצמו אל העמוד כי בחזרת הש"ץ היה כבר עסוק בעצמו בהכנת מאכלים ומיני תרגימא שיהיה ליהודים רעבים במה לשבור את הצום מיד בצאתו, כי גם אצלו הייתה עבודת קודש זו של הכנת אוכל ליהודים רעבים גדולה יותר מ'הקבלת פני השכינה' בשעה נשגבה זו.

וידוע המעשה (מובא בספר 'שיח שרפי קודש') על רביה"ק הרבי ר' דוד מלעלוב זי"ע, ריש שושילתא דדהבא:

"שמעתי בשם הה"ק הר"ר דוד מלעלוב זי"ע, שפ"א קודם חג הפסח עבר עליו אורח ולא הי' לו מה ליתן לאכול, והי' לו (קמח) שמורה לחג הפסח, ובישל ממנו מאכל, ונתן לו לאכול, ואמר, עיקר השמירה לשמור מחמץ, וכתוב ושמרתם את המצות ודרשו חז"ל מצוה הבאה לידיך אל תחמיצנה, ומקיים כעת דין שמירת המצוה, והשי"ת יזימן לו שמירה אחרת על חג הפסח, והבן".

ושוב רואים אנו את היסוד המדובר: להאכיל יהודי רעב זהו הדבר הגדול והנשגב ביותר, העולה על כולנה, יותר ממצות שמורות לפסח, ואפילו יותר מבניין בית המקדש במהרה בימינו, וכפי שלמדים אנו מרש"י בהפטר פרשת השבוע.

(נרשם והובא לדפוס ע"י הרב שמעון טיקוצקי)

מעולם הנבואה וההתגלות והקבלת פני השכינה. וסוד הדברים הוא: כשיהודי זוכה להתמסר ליהודי אחר, לגמול עמו חסד טהור, הריהו מעפיל לדרגת נותן, משפיע, ואילו נבואה עניינה הוא 'לקבל' שפע רוחני, וכידוע שדרגת ה'משפיע' גבוהה ועילאית יותר מ'מקבל'. זאת תמצית הדברים, והדברים עתיקין.

ויתר על כן מצינו בזוהר הקדוש שהקב"ה סיבב שאברהם אבינו יזכה לקיים מצוות 'הכנסת אורחים' בהידור כדי שזכות זו תעמוד לו להציל את בן אחיו לוט במלחמה, וחיזין מכאן כמה גדולה זכות הכנסת אורחים שלמרות כל זכויותיו הגדולות של אאע"ה שקירב יהודים לעבודת השי"ת, 'את כל הנפש אשר עשו בחרן', עם כל זה כדי להינצל במלחמה הוצרך לזכות של 'הכנסת אורחים' כי היא הדבר הגדול ביותר שבכוחו למלט אדם מכל רע.

ובאמת מצינו כבר שהקב"ה בכבודו ובעצמו העדיף שבת מקדשו ייחרב ובלבד שעם ישראל יישאר בחיים, כמו שמבאר האור החיים הקדוש (פרשת דברים) שאילו היה משה רבינו נכנס לארץ ישראל ובונה את ביהמ"ק לא היה יכול להיחרב לעולם, ואזי לא היה יכול הקב"ה כביכול להשליך חמתו על עצים ואבנים והיה נגזר רח"ל כליה על ישראל, ומטעם זה לא הסכים הקב"ה שייכנס.

הרי לנו שהקב"ה אוהב עמו ישראל, חשוב לפניו ית' יותר קיומו ושרידותו של עם ישראל מאשר בניין בית המקדש, ועל כן סבר שלמה המלך שכאשר יש יהודים רעבים מותר ומצוה להוציא כספים המיועדים לביהמ"ק ולקנות בהם אוכל עבורם, כי כאמור זהו בגדר 'מעלין בקודש'.

## דרכם של רבוה"ק

וזה היה דרכם של רבותינו הקדושים, שהשרישו תמיד בכל החסידים המקושרים אליהם כי העניין של 'האכלת יהודי רעב - געבן אידן צו עסן' הוא הדבר הגדול והנשגב ביותר, וכפי שעולה מהמעשה הבא:

באחד משולחנותיו הטהורים סיפר כ"ק מרן אדמו"ר ה'ברכת משה' זי"ע על יהודי מבני תימן שהתגורר בירושלים ושמו רבי צדוק תיימינער ז"ל. אותו יהודי זכה לכלכל במסירות נפש יהודים רבים בירושלים בשנות הרעב הנורא בעיצומה של מלחמת העולם הראשונה.

באותה תקופה, בימי הדמדומים של השלטון הטורקי, הרעב והמחסור הגיעו לשיאם, יהודים הלכו ברחוב והתמוטטו מרעב וחולשה (רבים התקיימו אז על 'קליפות תפוז' שהפכו אז למצרך שהחזיק אנשים בחיים).

דקות ארוכות ישב רבינו ושיבח את אותו יהודי, רבי צדוק, שזכה להאכיל יהודים רעבים באותה תקופה. "איזו זכות עצומה הייתה לו, להאכיל יהודים רעבים" חזר רבינו וכפל את דבריו.

בין כך ובין כך התערב אחד מהיושבים בשולחנו הטהור וביקש להוסיף עוד כמה מעלות בשבחו של אותו ר' צדוק, הוא סיפר שהייתה לו יד בתורת הח"ן ואף היה חברותא של אחד מגדולי

בהפטר פרשת השבוע, פרשת פקודי, מתוארת הקמת בית המקדש בידי שלמה המלך ע"ה והפסוק (מלכים א', ז, נא) אומר: 'ותשלם כל המלאכה אשר עשה המלך שלמה בית ה', ויבא שלמה את קדשי דוד אביו את הכסף ואת הזהב ואת הכלים נתן באוצרות בית ה'".

לאחר שסיים שלמה המלך להקים את בית המקדש נטל את כל הכסף והזהב שהקדיש בשעתו דוד המלך אביו עבור בית המקדש שלא נבנה בימיו, אך במקום להשתמש בהם לבניין ביהמ"ק נתנם שלמה המלך באוצרות בית ה', ובלשונונו כיום - הניח אותם בצד, בכספת.

והשאלה הנשאלת היא כמובן למה, מדוע לא השתמש שלמה המלך בכסף והזהב שהקדיש אביו לבניין בית המקדש? על כך משיב רש"י הקדוש, באחד מביאוריו, בשם 'ילקוט שמעוני' וז"ל: "כך אמר שלמה רעב היה בימי אביו שלוש שנים, שנה אחר שנה, והיה לו לבזבז הקדשות הללו להחיות בהן עניי ישראל".

והדברים מבהילים על הרעיון, שלמה המלך לא אבה להשתמש בכספים אלו שדוד אביו הועיד לביהמ"ק כי הוא סבר שכספים אלו, כספים שלא חולקו ליהודים רעבים בשעה שהם היו זקוקים להם, אינם ראויים שייבנה מהם בית המקדש, ולכן הניחם בצד למשמרת.

ויש בספרים שמחזקים עוד יותר, דהנה אם היה בימי הרעב מצב של פיקוח נפש בוודאי היה גם דוד מחלק את הכסף להציל יהודים, אבל שלמה סבר שאפילו כשלא מדובר בפיקוח נפש, אלא ב'סתם יהודי רעב', גם אז יש להוציא את הכסף שיועד לביהמ"ק ולתת לו, כי האכלת יהודי רעב היא 'לעילא מכל דרגין', היא הדבר הקדוש והגדול ביותר, עוד יותר מבניין ביהמ"ק, והדבר נורא למתבונן.

## מביהמ"ק ליהודי רעב - מעלין בקודש

ומהיכן למד זאת שלמה המלך ע"ה? י"ל שהוא למד זאת מאברהם אבינו עליו השלום שבשעה שנגלה אליו מלך מלכי המלכים לבקרו בחוליו, ביקש ממנו 'אם נא מצאתי חן בעיניך אל נא תעבור מעל עבדך', והניחו כדי לקיים מצוות 'הכנסת אורחים', להאכיל רעבים, ומכאן למדו חז"ל (שבת קכ"ז א') 'גדולה הכנסת אורחים יותר מהקבלת פני השכינה'.

לאור זאת סבר שלמה המלך שליטול כספים המיועדים לבית המקדש שכל עניינו הוא מקום של 'הקבלת פני השכינה' ולהעבירם להאכלת יהודים רעבים אדרבה הרי זה בבחינת 'מעלין בקודש', כי האכלת רעבים היא הדבר הגדול ביותר.

וכדברי הגה"צ רבי אליהו אליעזר דסלר זצ"ל וזה לשונו: "ועולם החסד הטהור, שהיא עולם הנתינה, גבוה מעולם הנבואה שהוא עולם הדביקות וקבלת השפע".

הוא אומר, כאשר יהודי זוכה 'לתת' לזולת, לתת ליהודי ארוחה חמה ומשביעה, להכניס אורח רעב הביתה, כוח החסד הזה כה גבוה, כה נשגב, שהוא מביא את האדם למקום גבוה עוד יותר

## שיחה עם הרה"ג ר' דוד משה וינשטוק שליט"א ראש כולל קהל חסידים באלעד ◊ פרק שישי

### מפני השלום

אירע פעם שהיה לי דין ודברים עם יהודי שאין לו שייכות לחצה"ק לעלוב, במשך זמן רב ניסיתי להגיע עמו לעמק השווה אך בשום אופן לא הצלחתי להשתוות עמו, הלה עמד על שלו בתקיפות ולא הסכים להתפשר.

הדבר העיקר מאוד על ליבי ובאחד הימים נכנסתי אל הרבי זי"ע והשחתי את לפניו ליבי לאחר שכבר נואשתי מהסיכוי להגיע לפתרון בעניין זה. זה היה בביתו של רבינו בעיה"ק צפת, הרבי זי"ע נאחז שרעפים, במשך שלוש או ארבע דקות עמד והרהר בדעתו.

לפתע ניגש הרבי אל ארון הספרים ולהפתעתי שלף ממנו את הספר 'הר בשן' שחיבר בצעירותו. "תיתן את זה ליהודי הזה ותגיד לו שאני שלחתי לו את זה אישית, לאות חשיבות" אמר לי הרבי.

באותו מעמד אף סח לי רבינו כי בכוונתו לחלק בימים הקרובים את ספרו 'הר בשן' בבתי כנסיות ומדרשות "אבל בלי שתי הדפים האלו" אמר והצביע על שתי הדפים הראשונים בספר, השער עליו מתנוסס שמו ודף ההסכמות, כשהוא חוזר ואומר "לא צריך את זה, לא, לא צריך את שתי הדפים האלו"...

אותו יהודי כאמור לא היה קשור כלל לחסידי לעלוב, אך ראה זה פלא לאחר שהבאתי לו את ספרו של הרבי והוספתי את מילותיו של הרבי חל בו מהפך מידי, סוף סוף הגיעו העניינים לסופם הטוב. שליחותו של רבינו פעלה את פעולתה.

הייתה זו אחת הפעמים הנדירות בהן חרג רבינו מדרכו בקודש להסתיר את זהותו כ'מחבר', כשבמקרה הזה השתמש בספרו כדי להשכין שלום ופיוס בין יהודים.

### תפיסת המחשבה

הרבי זי"ע בענוותנותו כידוע היה נוהג לומר בדרך כלל את דברי תורתו בשולחנו הטהור כשהוא פונה לאחד מחשובי החסידים, בדרך שיחה.

באחת השבתות פנה רבינו אל הגה"צ רבי יעקב הניג זצלה"ה פאר עדתינו וסיפר לו את המעשה על אחד הצדיקים שהלך פעם ברחוב עם משמשו בקודש, בדרך כלל נהוג שהמשמש צועד לצד שמאלו של הרבי אך אותו משמש הלך לימינו של רבו.

פנה אליו הצדיק ושאלו מדוע הוא הולך לימינו, אך תוך כדי דיבור נענה אותו צדיק "וכי מי אומר שאני הוא הרבי ואתה המשמש, אולי אתה הרבי ואני המשמש ונמצא שאני הולך

לשמאלך"..." הרבי סיפר זאת בחיך ובדרך צחות ולא הוסיף דבר.

לאחר שנסתיים הטיש וליוונו את הגה"צ רבי יעקב לביתו פונה אלינו כשכולו שרוי בהתפעלות עצומה: "רבותי, זה לא יאומן 'תפיסת המחשבה' של הרבי, מוכרח אני לספר לכם מה היה כאן, כשהלכתי מביתי לשולחנו הטהור של הרבי התלווה אלי מאן דהו וצעד לימיני.

תוך כדי הליכה אמרתי לבן לווייתי בדרך צחות למה הוא הולך לימיני והוספתי 'וכי מי אומר שאתה זה שמלווה אותי, אולי אני מלווה אותך וכו', והנה בהגיעי לשולחן הטהור פונה אליי רבינו ומספר לי בדיוק את המעשה הזה, ומה זה אם לא תפיסת המחשבה כפשוטה"...

### לא זו הסיבה

כידוע, במשך תקופה ארוכה סבל רבינו מ'פוליסים' באפו, הדבר הקשה על נשימתו ובמשך תקופה גם על חוש הריח שלו, במשך תקופה בהבדלה היה בחור קבוע שהוציא את רבינו בברכת בורא מיני בשמים כי רבינו התקשה להריח, עד שבסופו של דבר עבר רבינו ניתוח להוצאת הפוליסים.

זכורני, בערב שלאחר הניתוח, שעות ספורות לאחר שחזר הרבי מבית החולים התקיים מניין לתפילת ערבית בביתו, בין המשתתפים היה גם אחד מחשובי וזקני החסידים. לאחר מעריב התיישב הרבי לכבודו של אותו חסיד ושוחח עמו כמה דקות.

באותו מעמד הרשה אותו חסיד נכבד לעצמו להתבטא באוזני הרבי כי "עכשיו לאחר הניתוח כשנשימתו של הרבי תשתפר בעז"ה, נזכה שהרבי ישהה יותר עמנו, קהל החסידים בבני ברק - דער רבי וועט פארבערענגן מיט אונז מעהר אין בני ברק"..." (כי באותם ימים רווחה הסברה כי רבינו מרבה לנסוע לצפת כי אווירה מטיב עם נשימתו).

הרבי התעטף בשתיקה ולא הגיב כלל, אך פניו התלהטו והאדימו. הוא בענוותנותו לא השיב כמובן שיש לו עניין טמיר בנסיעותיו לצפת, וכי כל העניין עם הנשימה וכו' אינו אלא מסווה וכיסוי בעלמא לסיבה האמיתית לנסיעותיו לצפת.

אך בפועל, כידוע, גם לאחר הניתוח כשנשימתו השתפרה וחוש הריח חזר ב"ה, המשיך רבינו לנסוע ביתר שאת לצפת ואף עוד יותר מאשר קודם לכן.

### הי עם ה'חפץ חיים'

זקני בעל התפילה הגה"ח רבי שלמה מנחם

וינשטוק זצ"ל סיפר שבשנים הראשונות להנהגתו של רבינו כאבה לו העובדה שהרבי ממעט להגיע לירושלים מטעם הכמוס עמו.

כמה פעמים ניסה זקני לשוחח על כך עם הרבי, אך הרבי בחוכמתו התחמק והעביר את נושא השיחה פעם אחר פעם. וסיפר זקני שבאחת הפעמים שהעלה את הנושא עקב מקרוב ונוכח שרבינו 'חי עם הספר חפץ חיים' ולא בכדי הוא מסרב לשוחח בעניין זה, אלא מחמת זהירותו בכל מילה היוצאת מפיו. "מאז הפסקתי לדבר עמו על הנושא הזה" סיים (שמעתי מדודי הרה"ח ספרא רבא רבי יאיר שליט"א).

אגב על הערצתו העצומה של זקני לרבינו: פעם כשנכנסתי לביתו שח לי זקני בהתרגשות 'דע לך שהרבי רואה דברים למעלה, אין לנו השגה' וסיפר לי זקני מעשה טרי שאירע זה עתה, שהיה אברך שבמשך שנים ציפה לזש"ק, כשנכנס אל הרבי הורה לו לעבור דירה.

אותו אברך מילא באמונה את הוראתו של רבינו ועבר דירה ואכן מיד נושע בס"ד. וסיים זקני בהתרגשות עצומה כשדמעות בעיניו: 'וכי אינך מבין, הרבי ראה שיהודי זה צריך לערוך 'גלות' כדי שיזכה לישועה, לכן כשהוא עבר דירה מיד נושע"'.  
**סינן את היין בכותנתו**

אחד הדברים המופלאים שראינו אצל הרבי היא מידת 'מוח שליט על הלב'. גם ברגעים ובנסיונות בהן אדם מן השורה מאבד את ראשו ועשתונותיו ואינו יודע כיצד לנהוג, הרי שהוא זי"ע נשאר ביישוב הדעת וידע בבהירות נפלאה את הדרך ילכו בה והמעשה אשר יעשון.

אחת הפעמים שראינו זאת הייתה באחת השנים הראשונות להנהגתו: הרבי כזכור לכל היה נוהג להתבונן בכוס ההבדלה בטרם שתה הימנו, והנה אירע במוצאי שבת אחת בהביטו בכוס גילה שם משהו שלא מצא חן בעיניו, נראה היה שהוא חושש שנפל איזה חרק לכוס.

היה זה כבר לאחר שבירך 'הגפן' על הכוס, מה עשה? התיישב ביישוב הדעת, נתן לאחד העומדים לצדו להחזיק את נר ההבדלה, הגביה מעט את שולי הקפטן ונטל את קצה כותנתו הלבנה והניח אותה כמסננת על פה הגביע, וכך כשקצה הכותונת על הכוס, שתה את היין דרכה ובלבד שלא ייכשל חלילה בחשש חרק.

היה זה עבורנו שיעור מופלא ביישוב הדעת, לראות איך רבינו אינו מאבד את קור רוחו, אינו חש ואינו מתעניין כלל מה יחשוב עליו הבריות, הוא הרי בירך כבר 'הגפן', הוא חייב לשתות מהכוס, זהו הפתרון הטוב ביותר שמצא וכך עשה.

## התרת נדרים לפני קריאה"ת

לאחר שעבר רבינו את האירוע המוחי בשנת תשמ"ז חודשים ספורים לאחר שהושיבוהו על כסא אבותיו, בשבת הראשונה התפלל בביתו עם מניין מצומצם וב"ה זכיתי להשתתף בו. הרבי היה אז במלוא הדרו ויפעתו, למרות שהיה חלוש וסבל מכאבי ראש חזקים.

לפני קריאת התורה ערך רבינו 'התרת נדרים' ואמר לפני כל הקהל שהנה תמיד מנהגו לעמוד בקריאת התורה, אך כעת מחמת חולשתו הוא מבקש להתיר את נדרו.

## החתן יכול לוותר על הכיבוד

זכורני פעם בימות החול התפללו בבית מדרשו בבני ברק חתן בימי השבע ברכות וגם אברך שנוולד לו למז"ט כשהגיעו לקריאת התורה נבוכו המתפללים ולא ידעו כיצד לנהוג, הי מינייהו עדיך, למי מגיעה עליית שלישי, לחתן או לבעלה של היולדת.

מישהו רץ לארון ספרים והוציא 'משנה ברורה' והחל לחפש במהירות, כשספר התורה מונח על הבימה, והציבור הגדול מחכה, אך לא מצא שם (לאחר מכן כשעיינתי במשנה ברורה ראיתי שהוא מביא הרבה מקרי קדימויות, אך אינו מתייחס למקרה של חתן ובעלה של יולדת).

באותה שעה ישב הרבי ז"ע בחדרו הצמוד לבית המדרש, כידוע הרבי בשהותו בבני ברק היה יושב בחדרו הסמוך לבית המדרש והיה עוקב אחר קריאת התורה או קדיש בבית המדרש.

הרבי מחדרו הרגיש שהפסיקו בקריאת התורה ויצא מחדרו, כשהוא מוכתר בתפילין, וסימן בתנועה של כובד ראש למה הפסיקו בקריאת התורה, ניגשתי אל הרבי ואמרתי שיש כאן שאלה, חתן ובעלה של יולדת, ולא יודעים למי לתת עלייה.

הרבי נענה בקצרה 'ספר תורה, ספר תורה', כאומר כבודו של ספר תורה קודם לכל, ואין זה מכבודו שיפסיקו את הקריאה.

שאלתי את הרבי 'מה יעשו?' ועל אתר השיב לי בלשון הקודש, כדרכו בקודש בהיותו עם תפילין, "אם החתן יוותר יתנו ליולדת", וכן היה.

והבנתי מדברי קדשו שהנה מה שמכבדים חתן בעלייה הוא עניין של 'כיבוד' ולא מטרה בפני עצמה, ולכן אם ירצה יוכל לוותר על הכיבוד, לעומת זאת אצל יולדת יש עניין שבעלה יעלה לתורה, ואם כן החתן יכול לוותר על הכיבוד.

מעניין לעניין, זכורני בשבע ברכות של אחותי הגדולה תחי' ערך הרבי ז"ע שבע ברכות באולם שליד בית מדרשו. כשהגיע החתן הושיב אותו הרבי במרכז השולחן, כשמצד אחד יושב הרבי ומצדו השני זקני הגה"ח רבי שלמה מנחם זצ"ל.

החתן חש באי נעימות מהכיבוד הגדול ואמר במבוכה לרבינו 'איך הרבי מושיב אותי באמצע, בראש השולחן, והרי הרבי הוא מלך?' ורבינו השיב לו מיד בענוותנותו "אם אני מלך אפשר לדון, אבל אתה בוודאי מלך, חתן דומה למלך".

## תערכו את האירוסין אצלי בבית

בהיותי אברך צעיר נכנסתי פעם אל רבינו לשאול באיזה עניין, באותו יום אמורה הייתה להתקיים בבית הוריי שליט"א שמחת האירוסין לאחת מאחיותיי תחי' והרבי ז"ע דיבר עמי על השמחה במשפחתנו, "יש אירוסים אצלכם" אמר והתעניין בלבביות.

כשאמרתי ששמעתי כי הרבי בעז"ה מתעתד להגיע לשמחה שתיערך בביתנו, הגיב הרבי ושאל 'האם יש מקום, זה הרי בית, האם יש מקום בבית לערוך בו שמחה כזו', ותוך כדי דיבור פנה אליי בהצעה "אולי תערכו את השמחה פה, בבית שלי, בחדר קבלת הקהל, כאן יש חדר גדול ומרווח, יש פה מספיק מקום".

אני נדהמתי מהרעיון, דבר כזה לא עלה על דעתי, שהרבי יציע את ביתו לעריכת אירוע... אך הרבי ממש עמד על כך שהשמחה תיערך בביתו. אמרתי לרבי "ב"ה יש אצלנו מקום", אך הרבי לא קיבל את זה "האם זה מספיק גדול כמו פה?..."

הייתי צריך ממש לשכנע את הרבי שיש מספיק מקום ואין צורך להטריח את הרבי לתת את ביתו עבור האירוע...

## עבודת הקוויטלך

עבודה נשגבה הייתה לרבינו בקריאת ה'קוויטלך', בהיכנס אל רבינו לאורך השנים עם 'קוויטל' נוכחתי לראות תמיד איך היה אוהז את הקוויטל בידו וקורא אותו בקול ומיד לאחר מכן החל לדבר עמנו ולשאול שאלות.

כעבור כמה רגעים קרא שוב את ה'קוויטל' ושוב החל לשאול שאלות חדשות בכיוון אחר. לעתים היה הדבר חוזר על עצמו כמה פעמים, כשרבינו קורא שוב את הקוויטל בקול ומתחיל מחדש לשאול ולהתעניין, וראית בחוש שהמילים - השאלות האלו אינן רגילות וטבעיות, הן מגיעות ממקור אחר, שמיימי.

זכורני שסיפרו בשעתו על אחד האדמורי"ם שלאחר שהוכתר לנהיג עדה הגיע אל רבינו ונפשו בשאלתו שילמדו רבינו את סוד קריאת הקוויטלך, ורבינו בענוותנותו השיב לו 'איך אלמד אותך ואני עצמי איני יודע'...

## יישוב הדעת במלחמת המפרץ

בימי מלחמת המפרץ שרר פחד נורא בארץ ישראל מאימת הטילים הכימיים, רבים נתקפו בחרדה ונערכו לקראתם בחדרים אטומים ומסכות, אך רבינו ז"ע לא התייחס כלל לאיום הכימי ולא חשש ממנו. כשהראו לו את מסכות האב"כ נענה בחיוך 'הם יהיו טובות לפורים' - ובפורים כידוע הסתיימה המלחמה.

סיפר לי הרה"ח ר' יעקב חיים אשנברג שליט"א שזכה לשמש בקודש את רבינו כי בלילה הראשון שהחלו הטילים לנחות בארץ ישראל היה זה בשעה 2 בלילה, מיד כשנשמעה האזעקה רץ ר' יעקב חיים לביתו של רבינו, תוך כדי ריצה ראה את הטיל עובר ממש מעל בני ברק.

בהגיעו לבית רבינו מצא את רבינו יושב ליד השולחן באמצע לימודו, ביישוב הדעת מופלא,

ללא טיפת בהלה, אלא שבאותו רגע סגר את הגמרא ופתח ספר תהלים. "הרוגע שהרבי שידר באותם רגעים, בניגוד לבהלה האדירה מהנשק הכימי שאחזה באותו רגע בכל הארץ, היה שלא מעלמא הדין".

יום קודם לכן, ביום בו פקע האולטימטום שהציבה ארה"ב לעיראק נערכה שמחת הנישואין של הרה"ח רבי נתן שמעון קאפ שליט"א מחשובי אנ"ש באלעד, שרר אז פחד גדול מפני הבאות, החשש היה שבכל רגע עלולים הטילים להתחיל ליפול, אך רבינו הגיע לחתונה והפליא בריקודיו באופן כל יתואר כדי לשמח את החתן, כשעצם השתתפותו ושמחתו מפיגים את החששות.

לאורך ימי המלחמה ניכר אצל רבינו יישוב הדעת והרוגע שבעז"ה לא יאונה כל רע, הוא לא זלזל חלילה באלו שכן פחדו אך הוא עצמו השרה רוגע ושלווה וביטחון בהש"ת על כל סובביו, שמעתי בשעתו בשם הרה"ח ר' יעקב חיים אשנברג שליט"א שהפעם היחידה בה התייחס רבינו לאזעקות, הייתה באזעקה השלישית שנשמעה בארץ, באותה הפעם חווירו פניו של רבינו ונשא את עינו ואמר "רבוש"ע היט אויף דיינע קינדער - רבונו של עולם שמור נא על ילדיך", הייתה זו הנפילה היחידה שלמרבה הצער כן גבתה קרבן הי"ד.

## הכרת הטוב בחתונה

אגב, ה'הכרת הטוב' של רבינו הייתה עבודה מופלאה בפני עצמה, זכורני בשמחת נישואיו של הרה"ח ר' יעקב חיים אשנברג שליט"א שזכה לשמש את רבינו בבחרותו, יצא רבינו מגדרו לשמחו באופן כל יתואר כשכמעט לא הפסיק לרגע מריקודיו השמיימיים.

בשלב מסוים כבר חשש החתן, רבי יעקב חיים שליט"א לשלומו של רבינו והביא לו כיסא לשבת לנוח, אך רבינו נטל את הכיסא בידיו והחל לרקוד כנגדו כשהוא מניף את הכיסא באוויר, לא הועילו כל ניסיונותיו של החתן, הרבי לא נתן לו בשום אופן לשמשו והמשיך לרקוד ולקיים 'שמחת חתן' בכל כוחו, כשהכול נוכחים לראות עד היכן מגיעה ה'הכרת הטוב' של רבינו.

מעניין לעניין זכורני בשמחת נישואי בנו של רבינו, כ"ק אדמו"ר שליט"א מירושלים עיה"ק, אז הגיע במיוחד הרה"ח ר' מרדכי ורדיגר שליט"א להנעים בשירתו, באמצע החתונה ביקש רבינו לגמול לו על שירתו וירד משולחן המזרח והגיע במיוחד לשבת כמה דקות ליד התזמורת ולהאזין לשירתו, ר' מרדכי שר אז את השיר 'איזהו מקומן של זבחים' ברגש רב, ובכך הביע רבינו את 'הכרת הטוב' שלו אליו.

אגב, זכורני באותה שמחה השמיע אחד הבדחנים דבר צחות שהיו משולבים בו מימרות חז"ל 'האיש מקדש בו ובשלוחו', וכן 'רבא מלח שיבוטא' כל הנוכחים שחקו למשמע הפלפול המבודח, אך הרבי נשאר רציני ולא העלה חיוך על שפתיו. לאחר מכן ניגש אל אותו בדחן וביקש ממנו שיותר לא יחזור על אימרת צחות זו, כי הדברים נראים ח"ו כסרך ליצנות מדברי חז"ל, וכמובן שאותו בדחן סבר וקיבל.

(המשך יבוא בעז"ה)

## אילו זכה!...

ליום היארצייט של הגה"צ רבי חיים אפרים זייציק זצ"ל מגדולי תלמידי נובהרדוק - ט' אדר ב' תשמ"ט

בהירות ורכות שאתה טובע בהן עד בלי יכולת לקום... הוא הרגיש זר לחלוטין ופסע בפיך ברכיים לעבר דלפק הקבלה.

הפקיד הבין מיד במי מדובר. "כבוד הרב זייציק?" שאל-קבע. "נהה, מיסטר גולדבלום מחכה לך בפינה השמאלית ליד העציץ הגדול".

כעת הצליח הרב זייציק להבחין בפנים ניבטות לעברו מתוך הקהל הגדול שרחש בטרקלין הענק בבילי של שפות וקולות.

הוא צעד לעבר ספת עור חומה בהירה, והתקרב לעבר האיש שקם לכבודו. אדם שמנמן וגבה קומה ששיר דליל חיפה בלא הצלחה על קרחתו הגדולה. לכבודו של הרב חשב עתה

כיפה צחורה בעלת קפלים מגוהצים. לבוש היה בקפידה בחליפה מחוייטת ללא רבב, וכשהושיט את ידו לברכת שלום, הבהיקו חפתי הזהב שלו המשובצים ביהלומים בני כמה קראט, באורם הכתמתם של הנורות היוקרתיות.

"שלום עליכם" קרא האיש בגיל וחייב בחום את כתפיו של הרב, "כבוד הרב זוכר אותי?"

"איזו שאלה" צחק הרב זייציק, "שלא אזכור את רוברט גולדבלום ממתפללי בית הכנסת שלנו בניו-יורק? אבל כשקראו לך לעלות לתורה לא היית רוברט, אלא שמואל דוד ב"ר שרגא פייביש".

"אני ממש משתגע מהזכרון המצוין שלך, כבוד הרב", צחק מיסטר גולדבלום באושר והתחבק שוב עם אורחו. "אה, זקני תלמידי חכמים. השכל שלהם כמו יין ישן, רק משתבח עם הזמן. להזמין ספל קפה ועוגה?"

"מידיארף נישט" הדף הגר"ח את זרועו בתנועת סירוב נחרצת. "אני משתדל לא לאכול ולשתות מחוץ לבית. אתה יודע... אני אדם מבוגר ולא הכל בריא בשבילי".

"יס, יס, אני יודע" מלמל מיסטר גולדבלום בנימה מעורפלת. הרב הנכבד אינו רוצה לפגוע בו אבל מן הסתם אינו סומך על הכשרות...

"ובכן, כמה העניין?" שאל הרב זייציק בעדינות. "בודאי, לא אבזבו את זמנך" התחייך מיסטר גולדבלום.

"כבוד הרב יודע בודאי שאני לא מן העשירון התחתון... כמה אני שווה לדעתך?"

"איך וייס נישט, הצד הכספי מעולם לא היה הצד החזק שלי... אמנם אני זוכר אותך כיהודי אמיד".

"אמיד?" פרץ מיסטר רוברט בצחוק רועם. "בדיחה טובה... ההון שלי אמנם נאמד לחמישים מיליון דולר". הרצינות שבה ותפסה מיד את מקומה של בדיחות הדעת וההומור. "בגלל זה קראתי לך כבוד הרב".

הרב זייציק שתק והמתין להמשך וזה לא איחר להגיע.

"לצערי הגדול, ה' נתן לי כסף בשפע אבל לילדים לא זכית. אין לי מי שירש אותי לאחר אריכות ימי ושנותיי. אני רוצה לכתוב צוואה..."

"נו?"

"ולהוריש את כל הוני למוסדות של תורה. לשיבות, תלמודי תורה. כל מוסד שלומדים בו

לגימות בתנועות של חולשה. השתיה מיד היטיבה אתו. לחייו ושפתיו החיוורות נמשחו במעט צבע חי ועטו סומק ורדרד קלוש.

אבל עדיין לא הייתי רגוע. חששתי כל הזמן שהרב הישיש עובר אירוע לבבי "בשידור חי", ואני לא עושה את המוטל עלי: להזמין שרותי הצלה ולפנותו בהקדם לבית החולים.

הרב כאילו חש במחשבותיי ולאט לעברי. "זאלסט זיין גיבענטשט פון הימל. שתהיה מבורך מהשמיים. הגעת ברגע הנכון וממש הצלת אותי".

"נו, אז אולי באמת אני מזמין את רכב הצלה ממגן דוד אדום?" התקרבת לעבר טלפון החוגה השחור והעתיק שלו.

"חס ושלום" נפנף הרב לעברי באצבעו ועיניו כבר חייכו. "אמרת ש לא צריך אז לא צריך. גם אני יודע מהי משמעות מצוות ונשמרתם לנפשותיכם".

"אז מה קרה", שאלתי בדאגה. "מה קרה לכבוד הרב שהרגיש כל כך רע?"

"אני אסביר לך" נענה הרב ברצון. "שב לידי ואגלה לך מה קרה לי".



חמש שנים לפני כן. הטלפון צלצל בביתו של הגר"ח זייציק בבוקרו של יום כאשר התכונן לצאת מביתו לעבר הישיבה. הוא הרים את השפופרת.

"זה הבית של הרב זייציק?" שאל קול אלמוני. "אכן".

"מדברים כאן מהקבלה של 'מלון המלך דוד' בירושלים. כבוד הרב יוכל לבוא אלינו בחצי השעה הקרובה?"

"הגר"ח זייציק השתומם. "אני לא מבין, מי קורא לי?"

"אני בסך הכל פקיד קבלה במלון המלך דוד" הסביר האיש. "אבל יש לנו כאן אורח מארצות הברית, הטוען שהוא חייב להיפגש אתך בהקדם. הוא מסר לי את מספר הטלפון שלך ושאל אם תוכל לקחת מונית ולבוא לכאן כעת?"

על זמנים כאלו נאמר הפתגם העממי העתיק: 'הרוצה את הרב - יבוא אליו'. הגר"ח זייציק שבלשונו לא דבקו פתגמים כאלו, ניסח את הדברים בסגנון מעודן יותר. "ומדוע האורח שלכם לא יוכל לקחת מונית ולבוא אלי?"

הפקיד הצטחק. "כבוד הרב, האיש הזה טוען שכדאי לך מאד לעשות את המאמץ. אתה לא תתחרט".

הענין הריח ריח עז של כסף, אך אישיות מוסרית כמו הרב זייציק אין קונים בכסף. אולם כאשר הפקיד הבהיר לגר"ח כי מדובר באורח קשיש וכבד תנועה, וכי מדובר בענין של טובה, נעתר הרב לבקשה. כשמגיעים לחסד, כל נקודת המבט משתנה...



המונית הורידה אותו ברחבת הכניסה של 'מלון המלך דוד'. הוא נכנס אל אולם הלובי הגדול, הטובל כולו בסממני פאר והדר: שטיחים פרסיים מרהיבי עין; תאורה עמומה הבוקעת מנברשות זכוכית מעוצבות במרקם שריגי כסף; ספות עור

יום קייצי חם ולוהט, היה אותו יום (לפני קרוב לחמישים שנה). סדר הבוקר בכלל הסתיים בשעה 1. יצאתי מבנין הישיבה בשכונת מאה שערים לביתי בשכונת קרית-צאנז.

בדרך עברתי ברחוב תנה. חיבה יתירה הגיתי לאותו רחוב בו שוכנת ישיבת טשעבין, ובו התגורר באותו זמן גם אחד מגדולי תנועת המוסר בדורנו - הגה"צ רבי חיים אפרים זייציק זצ"ל.

אישיות מורמת מעם היה הרב זייציק, גאון מוסר בן הדור הקודם. אדם משכמו ומעלה, נקי דעת ובעל נפש יפה במובן החיובי של המושג. אישיות זכה של אדם נעלה שיראתו קודמת לחכמתו, וכל מעשיו נתונים בכל עת לשבט הביקורת המחמיר והתובעני שלו כלפי עצמו. בשנים עברו התגורר הרב זייציק בארצות הברית, ולאחר מכן עלה לארץ ישראל והעתיק דירתו לירושלים עיר הקודש. כאן פתח ישיבה וכולל, וכאן היה נושא אחת לשבוע או יותר בפני חבר אברכים מסולאים את רעיונותיו המוסריים על פרשיות השבוע ומאמרי חז"ל.

הייתי בן בית בביתו של הרב זייציק. זכיתי לנשיאת חן בעיניו ובכל פעם שנכנסתי לצל קורתו היה מקבלני בחיבה יתירה. הוא לא זכה לזש"ק ולכן לא היה מי שיושיט יד מסייעת בביתו לעת זקנתו. תלמידיו השתדלו לדאוג לו ולצרכי ביתו, וגם אני למרות שלא נמנית עליהם, שמחתי להיות לעזר ולאחיסמך לאותו אדם גדול.

גם באותו יום כאשר עברתי ברחוב תחת השמש הקופחת בשעת צהרים חמה, כאשר הכל מחפשים מיפלט מוצל, מיהרתי לביתי, כאמור. אלא שבשעה שחלפתי ליד ביתו, פתאום חלף בי הרהור. "צריך לעלות לרגע אל הרב זייציק לראות מה שלומו. אולי הוא צריך משהו".

אומר ועושה. מיד עליתי במדרגות הבית. נקשתי בדלת.

תחילה לא שמעתי כלום. חשבתי אולי הוא לא בבית. נקשתי שנית.

נדמה היה לי שאני שומע קול חלוש "יבוא". פתחתי את הדלת בהיסוס.

נבהלתי.

הרב זייציק ישב על הספה בביתו כשהוא נשען לאחור בחולשה. פניו היו חוורות כשגל והבעתן היתה מפחידה. הוא נאנח אנחות נוראות. "אוי, אוי" ולפת את לוח לבו. הייתי בטוח שהוא בעיצומו של התקף לב.

"מה קרה, כבוד הרב?" שאלתי בדאגה. "צריך לקרוא לאמבולנס? הרב לא מרגיש טוב?"

"לא, לא" התנגד הרב זייציק הקשיש. "אל תקרא בבקשה לשום אמבולנס. זה יעבור".

"אבל הרב לא מרגיש טוב" הייתי מאד מבוהל, "אני דווקא חושב שכן צריך להזעיק רופא".

"בשום אופן לא" דחה הרב את הצעתי. "עוד מעט אני ארגיש יותר טוב".

"אז אולי כוס מים?"

"זה כן", נעתר לי הגר"ח זייציק. "אדרבה".

מיהרתי אל המטבח וחזרתי עם כוס מים. הגר"ח זייציק ברך בכוונה, בעיניים עצומות, ולגם כמה

תורה טוב בעיניי."

"ואיך אני מחותן עם הענין הזה?" לא הצליח הגר"ח להבין.

עיניו של רוברט נחו על זקנו המכסיף של הגר"ח. רק כעת הבחין במבטן העצוב. יכול אדם לשבת על כספת שתכולתה \$50,000,000, ולהישאר אדם עצוב. בלי טיפת שמחת חיים. ללמדך שכסף הוא לא העיקר בחיים.

"הענין הוא שאינני מתמצא במוסדות התורה בארץ הקודש. אני יודע שישבת פוניבז' היא ישיבה גדולה עם מאות תלמידים, על ישיבת מיר שמעתה אבל מנין לי לדעת כמה בחורים לומדים ב"ישיבת תלמידי חכמים", וכמה צורבים דרבנן מסתופפים בין כתיי "ישיבת היד החזקה". בגלל זה קראתי לך. אני רוצה לרשום סעיף בצוואתי, כי בבוא היום, כאשר יחלקו את רכושי למוסדות תורה, אתה תהיה הקובע כמה לתת לכל ישיבה וכולל אברכים."

הגר"ח זייצ'יק לא ידע את נפשו מהפתעה ותדהמה. הוא יצטרך להכריע למי לחלק את עושרו של קורח? ועודנו חוכך מה לענות ומאחרו המטיר עליו הפתעה נוספת. "כיון שידוע לי שיש לך כולל, או ישיבה. תוכל לקחת לפי שיקול דעתך ככל שיירדש לך, עד מיליון או שני מיליון דולר. זה יהיה נתון לשיפוטך."

"אבל מה פתאום בחרת בי?"

"כמה תשובות בדבר. ראשית אני כמעט לא מכיר אף אחד בארץ ישראל. שנית, וזה העיקר, אני לא סומך על אף אדם. אלא רק עליך ועל ישרך העצום. אני יודע שאוכל לסמוך בלב בוטח על המלצותיך. נו, אז אפשר להכניס את שמך לצוואתי?"

אם חשב מיסטר גולדבלום כי הרב זייצ'יק יקבל את המינוי ברוב כבוד ויקר, טעה. בעל המוסר הקשיש נזעק.

"אני רוצה - אחר בקשת המחילה - לשאול, רבונא דעלמא כולא! מדוע לאחר מאה ועשרים? למה לא היום. בוא ונקרא כאן ועכשיו למנהלי הישיבות בארץ הקודש. ונחלק את כספך תיכף ומיד. השאר לעצמך שנים או שלושה מיליון דולר, ככל שיירדש לך לכלכל את ישיבתך עד מאה ועשרים. למה לא ליהנות תיכף ומיד את מוסדות התורה הנאנקים בעוונותי. אני מבין שאתה כבר פרשת לפנסיה ואינך עושה עוד ביזנס חדשים."

האורח הזדקף לפתע והמספה ועיניו הבריכו בכעס. "רבי, בשום אופן לא! לאחר מאה ועשרים אני מוכן לחלק את כל רכושי עד הפרוטה האחרונה. כבר לא אצטרך אותו במעמקי הקבר. אבל כל עוד אני חי, אפילו פרוטה אחת שלי לא תלך לצדקה."

שמעתם כבר תרתי דסתרתי שכאלו? גם הגר"ח זייצ'יק לא שמע. הוא חשב שלבו מתפלץ מן הדברים. להרגע עלה בדעתו רעיון שאולי מניע הכבוד יפעל על נפשו של המיליונר הקשיש, והוא ניסה לנגן על מיתריו.

"אתה יודע?" שאל בקול צופן הבטחה. "מנהלי הישיבות יערכו לכבודך מסיבת יוקרה, באנקעט בלעז. תשב במזרח עם כל גדולי ראשי הישיבות. יהיה לך כבוד מלכים."

אך לבו של מיסטר גולדבלום היה אטום. לא כבוד ולא תמונות נוצצות בעיתונות! כל עוד הוא חי, הכסף ישכב ויחמאת את כיסו. לאחר שהגוף ינוח בקבר במנוחה נכונה, לא אכפת לו שבחורף הישיבות יאכלו ארוחת צהרים משיביעה שנקנתה ממיטב דמיו.

כל הפצרותיו וניסיונות השכנוע של הרב זייצ'יק ירדו לטמיון. הגביר התעקש ועמד על שלו. הוא

נטל מאורחו את מספר הדרוכן שלו, והודיעו כי מיד בשבוע לארה"ב, יזמן אליו את עורכי הדין שלו כדי לרשום את צוואתו שתוריש את כל רכושו ללומדי התורה.

אבל רק לאחר מאה ועשרים!...



הרב חיים זייצ'יק לגם עוד מים קרירים מן הכוס וגנח מעומק לבו. "לפני שעתיים צלצל הטלפון בביתי. מישהו דיבר באנגלית והציג עצמו כפקיד בכיר בקונסוליה האמריקאית בירושלים. הוא ביקש ממני לסור בדחיפות לבנין הקונסוליה השוכנת בשכונת שיח-ג'ראח במזרח ירושלים, כאשר אני מצויד בדרכוני האמריקאי. לשאלתי במה הענין והאם שוקלים לגרש אותי מהארץ... סירב לענות והסביר כי הדבר דחוף. הזמנתי מונית ונסעתי חיש לקונסוליה.

אני מגיע לשם, והנה הקונסול בעצמו ממתין לי בקוצר רוח בלשכתו. "האם אתה הוא הרב זייצ'יק?" פתח ללא גינונים יתרים. "אמת."

"אפשר לראות את הדרוכן שלך?"

הושטתי לו את דרכוני ללא אומר ודברים. הקונסול נטל ממני את הפנקס הכחול הקטן, השווה את מספר הדרוכן שלי למסמך כלשהו שהיה נתון בידי והנהן לעצמו בשביעות רצון. "זה מתאים, וגם כל הפרטים נכונים אחד לאחד."

שתקתי כל העת, אך לאחר שהחזיר לי את דרכוני ציפיתי להסבר כלשהו. הקונסול לא נתן לי להמתין.

"האם הרב מכיר אדם בשם רוברט גולדבלום מניו יורק?"

נזכרתי בתייר האמריקאי העשיר שזימן אותי בדחיפות למלון המלך דוד. מאז עברו כבר חמש שנים.

"מיסטר גולדבלום נפטר לפני כמה ימים" הנחית הדיפלומט את הבשורה הלא-חגיגית על ראשי ללא הקדמות כלשהן. "הוא שאיר צוואה שבה מוזכר שמך. אתה בודאי יודע על כך."

פרטי השיחה בינינו לא נשכחו ממני למרות השנים. וכי אפשר לשכוח דבר כזה? נענעתי לאות חיוב. שעת קיום הצוואה הגיעה! שעתם היפה של מוסדות התורה בארץ ישראל. רכוש של 50 מיליון דולר ארה"ב הולך להיכנס למקום הנכון! התחלתי להתרגש מן המעמד הצפוי, אך תמהתי במקצת כיצד נעשה הקונסול האמריקאי שותף בחלוקת עזבונו של יהודי פלוני.



"ואז", רעד קולו של הרב זייצ'יק. "מסביר לי הקונסול כי היות ומיסטר רוברט גולדבלום מינה אותי כאחראי לחלוקת רכושו העצום, הוא רצה לוודא את הדבר כיוון שהוא עומד לבצע כעת את רצונו של גולדבלום. כבוד הרב יואיל לשבת כאן על הכורסה בחדרי בעוד אני מכניס לכאן את האנשים."

על איזה אנשים אתה מדבר? רציתי לשאול. מה מחפש ראש ישיבת חברון במזרח ירושלים, ומה יעשה כאן ראש ישיבת סלובודקה בלשכה המלאה ערבים.

אני יושב וממתין ופתאום נפתחת הדלת ומול עיני הנפערות מתדהמה נכנסים לחדר כתריסר כמרים "גלחים" עטויי סמלי טומאה - - - "טפו טפו, שקש שקשונת ותעב תתעבנו כי חרם הוא" רציתי לרקוק ולומר כדרכם של יהודים בראותם את סמל השתי והערב, וכבשתי את רצוני משום איבה.

"אז ככה" מסביר לי הקונסול ומורה בניד אצבע לכמרים לבושי הגלימות השחורות לתפוס את

מקומם סביב שולחנו. "הנה הצוואה של מיסטר רוברט גולדבלום שנכתבה ביום זה וזה בניו-יורק ונשלחה אלי לביצוע. מיסטר גולדבלום מוריש בזאת את כל רכושו למוסדות בהם לומדים את ה'בייבל' (תנ"ך). כידוע, בכנסיות שכמרים אלו מייצגים, לומדים בכל יום או לכל הפחות פעם אחת בשבוע, את ספר ה'בייבל' וכיון שמיסטר גולדבלום..."

"תורה" שישעתי את דבריו וצעקתי במחאה, "מיסטר גולדבלום דיבר אתי על לימוד 'תורה' ולא על 'בייבל'. הוא היה יהודי ולא נוצרי ובודאי לא היה חולם בחלומה השחור ביותר להוריש את רכושו לנוצרים אלא ליהודים לומדי תורה. הוא רצה להוריש את רכושו ללומדי 'תלמוד' ולא 'בייבל'. יש כאן טעות מצערת."

"שום טעות" הבהיר לי הקונסול ועיניו צוננות כמו קרחון בקוטב הדרומי. "אילו רצה ידיך להוריש את רכושו ליהודים בלבד, היה כותב זאת בצוואתו, ולא מפקיד את כתיבתה וביצועה בידיהם של עורכי דינו הוותיקים, שהם כולם נוצרים נאמנים עד אחד ובאים לכנסיה מדי יום א'. וכיון שכתוב כאן שמיסטר גולדבלום מבקש לחלק בזאת את רכושו בין לומדי הבייבל, ואינו סומך אלא רק על הרב חיים זייצ'יק מירושלים, זימנתי אותך ללשכתי כדי שתעיד לאיזה כומר ישנה כנסיה עם מספר חברים יותר גדול, למשל הכומר ג'ורג' מהכנסייה הארמנית במזרח ירושלים, מייצג רק 179 חברים. לעומתו, הכומר... מהכנסייה... מייצג 1200 חברים. יש הבדל קטן..."

כל הדם אזל מפני. הרגשתי שלבי הולם בקרבי כמו טרקטור. עוד רגע ואני מתמוטט על הרצפה ושוקע בעלפון עמוק. רציתי לצעוק "גזלנים, שודדים" אך רק קריאות שבר מקוטעות נפלטו מפי. התחלתי לגמגם וראשי נשמט בחולשה הצידה. הקונסול הבין כי אני מרגיש לא טוב. מיד הזמין לי באדיבותו מונית שתסיעני הביתה ויותר לי ברוב חסדו על הזכות להכריע לאיזו כנסיה לחלק את כספו השדוד של מיסטר גולדבלום האומלל...



"זה עתה הגעתי מן הקונסוליה. ממש כמה דקות לפניך" בכה הגר"ח זייצ'יק והתייפח בשברון לב. "הרגשתי שלבי עומד להתפוצץ. כמו מלאך מן השמים נשלחת אלי ברגע הנכון להצילני. אוי ואבוי, לאן הלך כספו של אותו מסכן! אני שואל אותך. אתה מבין מה קרה פה? כמה התחננתי לפני אותו גולדבלום שיתרום את כספו תיכף ומיד בחייו. למה לחכות עד אחרי החיים. כאשר אתה כבר לא נמצא כאן, כדי לראות כיצד תלמידי חכמים נהנים מכספך ומברכים אותך ברכות חמות מעומק לבם. אילו זכה, היה שומע בקולי ומונע את הגזל הזה שלא יתרחש. אבל, הוא התעקש וביהירות ואטסימות חזר ואמר "כל עוד אני בחיים לא אתן אף פרוטה לתורה. אומר לו הקב"ה, רק בחייו לא תיתן? גם אחרי מותך לא! כספך ילך לאשפתות, לזבל ממש. עשירות של 50 מיליון ירדה לטמיון. לתקצב כמרים וכנסיות טמאים. שיקוצים וגילולים."

"איי, איי, איי" ייבב הגר"ח זייצ'יק ודמעות חמות ניגרו במורד לחייו העדינות ונבלעו בזקנו הלבן. "לא היתה לו זכיה לתת לתורה, לא היתה לו זכות! צריך זכות לתרום ליהודים לומדי תורה, צריך זכות!"

(תשואות חן חן למוסר הסיפור, מחותני הרה"ח הנכבד רבי יעקב משה שפיצר שליט"א, ראש מוסדות "אמרי שפר" בשכונת הר-נוף, ירושלים)



הרב אהרן גלבשטיין

## פרשת פקודי

אֶלֶּה פְּקוּדֵי הַמִּשְׁכָּן מִשְׁפַּן הָעֵדוּת (לח, כא)

וַיִּבְרַךְ אֹתָם מֹשֶׁה (לט, מג)

או יאמר, הכפול המשכן משכן העדות, ופירש רש"י רמז למקדש שנתמשכן בשני חורבנין על עונותיהן של ישראל. ולכאורה הוא תמוה, עדיין לא הוקם המשכן כבר רמז להם להעריך תיקון חצות על החורבן, ולאזיה צורך רמז להם זאת עכשיו החורבן שיהיה לעתיד, הלא ידוע (שמו"ר נב, ה) וביום שמחת לבו (שה"ש ג, יא) זה אוהל מועד, ובשעת חדוה חדוה, כמו שאמרו במדרש (ילקוט בראשית מז) על הכתוב (בראשית ו, ו) ויתעצב אל לבו עי"ש.

אלא יש לומר דידוע אמרם ז"ל (ברכות ה, א) מיום שחרב בית המקדש אין לו להקב"ה בעולמו אלא ארבע אמות של הלכה, ובזוהר הק' (ויקהל ר, א) היכלא דקודשא בריך הוא אורייתא איהי, וכד בר נש עסוק באורייתא קודשא בריך הוא קאים תמן ואצית לקליה וכו', עי"ש.

זה שבישר להם אף אם שמא יגרום החטא ויחרב בית המקדש, אמנם משכן ה' של הארבע אמות של הלכה והיכלא דאורייתא זאת לא יבוטל לעולם, זהו שנאמר אלה פקודי, פירוש 'פקודי' לשון חסרון כמו ולא נפקד ממנו איש (במדבר לא, מט), ור"ל אלה פקודי המשכן היינו בדורות אלה של גלויות שהמשכן חסר ואין לנו לא משכן ולא מקדש, הנה 'משכן העדות' היינו התורה הוא המשכן והמקדש כנ"ל.

דברי ישראל (מאדוי"ף)

וְתַכֵּל כָּל עֲבֹדַת מִשְׁכַּן אֹהֶל מוֹעֵד וַיַּעֲשׂוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל כְּכָל אֲשֶׁר צִוָּה ה' אֶת מֹשֶׁה כִּן עָשׂוּ (לט, לב)

בפסוק ותכל כל עבודת משכן אהל מועד ויעשו בני ישראל ככל אשר צוה ה' את משה כן עשו, לכאורה שתי מלות אלו כן עשו נראה כמיותר, כי כבר כתיב ויעשו בני ישראל. נראה על דרך ששמעתי מהרב החסיד מהו' יוסף בנימין מלובלין ז"ל על מקראי קודש ויקם משה את המשכן, כאשר צוה ה' את משה, ויבא את הארון אל המשכן כאשר צוה ה' את משה, דלכאורה היה צריך למכתב כאשר צוה ה' אותו, אלא שהכתוב יעיד שגם לאחר עשיה לא היה מתפעל מאומה ולא היה מחזיק טובה לעצמו, והיה באותו בחינה ממש כעת כאשר צוה ה' את משה, כמו בשעת הצווי לא היה לו שום פניה כן בעת עשיה. ובזה מובן ג"כ מקרא הנ"ל ויעשו בני ישראל ככל אשר צוה ה' את משה זה קאי על גוף עשיה, כן עשו קאי על בחי' וכונתם הטובה שלא היו להם שום התפאויות, רק כן עשו ממש בבחינה זו ככל אשר צוה ה' את משה.

בית יעקב (אלכסנדר)

כאשר מלאכת הקודש של בנין בית הכנסת [בבעלזא] הגיעה לסיימה מתוך השקעת קדושה מיוחדת, לא שקטה עדיין נפשו של כ"ק מרן מהר"ש [מבעלזא] זי"ע, והתנצל לפני מקורביו כי עבודתו בקודש יכולה היתה להתקיים ביתר קדושה וביתר שלימות.

המקורבים אשר ידעו וגם ראו משך כל הזמן, איך שמרן משקיע בעבודה זו כל הקדושות שניתנו להשקיע, נשתוממו מאד בשמעם דברים כאלו יוצאים מפי מרן, עד כי משרונו לבם געו כולם בבכיה.

בראות מרן את שברונו לבם של הנוכחים שנתבלו לשמע דבריו, הרגיעם ואמר להם:

כל מצוה הנעשה בידי אדם, רצונו ית' היא שתגיע המצוה לידי שלימות, אמנם דבר אחד היא המעכב את המצוה מלהגיע לידי שלימות, והוא אם חסר הענין של "לב נשבר", שבלתי "לב נשבר" אין יכולה המצוה לבא לידי שלימות, ורק באמצעות שבירת לבו של האדם זוכה שמצוותו תגיע לשלימותה.

ובזה יש להבין - המשיך מרן - מה שאמר משה רבינו ע"ה לפני בני ישראל בגמר מלאכת הקמת המשכן, דכתיב שם: "ויברך אותם משה", ופירש רש"י במה בירכם: "יהי רצון שתשרה שכינה במעשה ידיכם, ויהי נועם ד' אלוקינו עלינו ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו". ולכאורה יש להבין כפל הלשון שבירך אותם "ומעשה ידינו כוננה עלינו", ואח"כ חזר ואמר "ומעשה ידינו כוננהו".

אלא - ביאר מרן - שכאשר גמרו בני ישראל את עבודת הקמת המשכן, התבוננו ועשו חשבון לעצמם, שהרי ביכולתם היה לקיים עבודת ד' זו בהרבה יותר שלימות. כשראה משה רבינו ע"ה את שברונו לבם הבאה להם מתוך התבוננות זו, אמר להם שהשתוקקות זו חשובה לפני הקב"ה כעשיה חדשה בשלימות, וכך בירכם: "ומעשה ידינו כוננה עלינו" - ע"י עבודתכם בפועל, אבל עדיין לא נתכוננה בזה המשכן על תילה בשלימות, ורק ע"י מחשבתכם זו שהיא חשובה לפני הקב"ה כעשיה בשלימות בפני עצמה, זכיתם לידי "ומעשה ידינו כוננהו".

תל תלפיות (העיר בעלזא ותפארתה)

בְּיָוֵם הַחֲדָשׁ הָרִאשׁוֹן בְּאַחַד לְחֹדֶשׁ (מ ב).

הוה ליה למימר בקיצור באחד לחדש הראשון. והנראה על פי מה שקבלנו דאיתן הי"ב ימים הראשונים דניסן ימי הקרבת הנשיאים, המה כח כללי לי"ב חדשי השנה, כל יום רומז לחדש

שלם, כן שמענו מכבוד אדמו"ר הרב הקדוש מהרמ"מ [מרימנוב] זצ"ל, וזכי הראות יכולין להתבונן בכל יום איזה מאורעות יהיה בחודש אשר הוא נגד היום ההוא, וכבוד אדמו"ר הרב הקדוש מהרי"ע צ' [מלובלין] היה כותב ברוח קדשו בכל יום מה יהיה בכל חדש, כנועד הדבר בפרסום לחבורתינו קדש, ובאותו השנה שנתבקש בישיבה של מעלה בחדש מנחם, לא כתב רק עד מנחם, והענין הוא בפרסום. ואם כן לפי זה יום הראשון, הוא נגד כל החודש הראשון. וז"ש ביום החדש הראשון, רצונו לומר באותו יום שהוא נגד החדש הראשון, היינו באחד לחדש, נ"ל.

אגרא דכלה (דפי" - דף רכב)

וְלֹא יָכַל מֹשֶׁה לָבוֹא אֶל אֹהֶל מוֹעֵד (מ, לה)

וכתב רש"י ז"ל ולא יכול משה, וכתוב אחד אומר ובבוא משה, בא הכתוב השלישי ויכריע ביניהם, כי שכן עליו הענין וכו'. יש לתת טעם מדוע נכתב ככה להביא הכתוב השלישי ולהכריע, רק בגמר מלאכת המשכן.

ונראה לפרש על פי דברי הרב הקדוש רבי צבי מזידיטשוב זצלה"ה כי ידוע שהי"ג מדות שהתורה נדרשת בהן הם מכוונים נגד הי"ג מדות של רחמים. והנה שני כתובים המכחישים זה את זה הוא מדת 'ונקה', וכתוב אחד אומר לא ינקה ודרשינן בגמרא מנקה הוא לשבים ואינו מנקה לשאינו שבים.

ואמר הוא ז"ל כי פסוק 'מי א-ל-ל כמורך' שבמיכה גם כן מכוונים אל הי"ג מדות ושם נגד 'ונקה' נכתב 'מימי קדם' שרומז לתשובה שקדמה לעולם, והוא הוא הכתוב השלישי שמכריע בין ונקה ללא ינקה, וזה וכאן ב' כתובים המכחישים זה את זה עד שיבוא הכתוב השלישי שבמיכה ויכריע ביניהם מנקה הוא לשבים כו'.

ובזה יתפרשו דברי רש"י ז"ל כי רש"י ז"ל פירש שהמשכן נקרא משכן העדות שהוא עדות לישראל שכיפר להם על מעשה העגל שהרי השרה שכינתו ביניהם, לזאת בגמר מלאכת המשכן אחר שכתוב וכבוד ה' מלא את המשכן שהשרה שכינתו ביניהם שהוא עדות שכיפר להם, נכתבו שני כתובים כאן להצריך הכתוב השלישי להכריע ביניהם כמו בי"ג מדות כנ"ל שבא הכתוב השלישי של מימי קדם כו' לרמז שמנקה לשבים ולהורות נתן כאן שע"י התשובה שעשו כמו שהורם משה נתכפר להם כי מנקה הוא לשבים ולעדות השרה שכינתו ביניהם, ודו"ק.

הרה"ק רבי דוד מדינוב זי"ע, צמח דוד

היות והוצאות הגיליון מידי שבוע בשבוע כרוכות בטרחות גדולות ובהוצאות כספיות מרובות אבקש שכל אחד ואחד ישתתף בהוצאות הגדולות לזיכוי הרבים

וזכות זיכוי הרבים יעמוד לכם להתברך בכל מילי דמיטב שפע ברכה והצלחה בכל מעשה ידיכם ונחת מכל יוצ"ח

לתרומות: בנדריים פלוס ע"ש אהל מועד, או אצל הרב אהרן לוסיטיג משב"ק כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

הרב אהרן גלבשטיין

## הרה"ק רבי יצחק אייזיק מקאליב זי"ע ז' אדר ב' תקפ"א

### התקרבותו לחסידות

הרה"ק רבי יצחק אייזיק מקאליב זי"ע א היה חתן אצל כפרי אחד בעל 'קרעטשמע', וקודם נישואיו התנה עם חותנו, שיקצה בעבורו בית דירה מיוחדת וסגורה, בכדי שיוכל לישב במנוחה על התורה ועל העבודה, וגם התנה עמו שלא יפריעהו מעבודתו בכל אופן.

לימים בא לאותה 'קרעטשמע' הרה"ק הרבי ר' משה לייב סאסובער זי"ע, ורצה להתפלל מנחה, והיו שם תשעה אנשים עם הבעה"ב והיה חסר עשירי למנין, הלך הבעה"ב לבית דירת חתנו ר' יצחק אייזיק וביקשו שיואל להשלים מנין לתפילת מנחה, ובסדר קרבן התמיד שלפני התפילה אמר הרבי ר' משה לייב מיט א גרויסע ברען (בהתלהבות עצומה) את הפסוק 'את הכבש האחד תעשה בבוקר ואת הכבש השני תעשה בין הערביים', ור' יצחק אייזיק נתרגש מזה מאד, ואחר התפילה פנה אל הרבי ר' משה לייב ושאלו: 'ווי נעמט מען אזעלכע שעפס' (-) היכן יש להשיג כבשים כאלו), וענה לו הרבי ר' משה לייב אצל מו"ר הרה"ק הרבי ר' שמעלקא מניקלשבורג זי"ע. א. מיד נסעו שניהם להרה"ק מניקלשבורג זי"ע, א, ושם נתקרב הרה"ק מקאליב זי"ע לחסידות.

כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע, דברות קודש

### איש אלוקים קדוש

הגה"ק מקאליב זי"ע אשר היה מפורסם ועד היום מוחזק באמת מפי רבותינו ואבותינו זי"ע לבעל רוח הקודש נורא ומדרגות נפלאות בתורתו ועבודתו ובהצנע לכת בסתר ובגלוי לימד דעת את גדולי החסידים תלמידי חכמים מובהקים ומקובלים גדולים עובדי ה' באמת ובמסירות נפש הנודעים אז באונגארן הישינה. וממנו יתד ממנו פינה, התייסדות החסידות והאמונה. ואשר למד מפי רבו רשכבה"ג איש אלוקים הגאון ר' ר' שמעלקא הורוויץ זי"ע אבד"ק ניקלשבורג והמדינה. ומקובלני אשר שמעו (מגידי אמת) מפי רבינו הגה"ק איש אלוקים מצאנו זי"ע בעל דברי חיים שאמר כי שלש פרסאות סביב עיר קאליב גם עד היום מרגישים קדושת הגה"ק מהרי"א מקאליב זי"ע הנ"ל ומקום מנוחתו קדושת הציון שלו.

הגה"ק בעל 'מנחת אלעזר' ממונקאטש זי"ע, ניוקוי אורח חיים (סימן רמג)

### מעשה פלא

מעשה פלא, אחד מני אלף איך שהרה"ק מקאליב זי"ע כנשר יעיר קנו על גוזליו ירחף והציל עדת צאן מרעיתו מעלילת דם. וגופא דעובדא הכי הוה, דהנה אצל אחד מתושבי העיר קאליב שימש ערל צעיר כרועה צאן וכשומר גינתו, ולימים נאבד הערל בפתע פתאום, וחפשו אחריו בכל פינה ופינה

ועקבותיו לא נודעו, והלך היהודי להורי הערל כי אמר בלבו דאולי נכסוף לבית אביו, אך גם שם לא היה בנמצא, אולם תוחלתו עדיין לא נכזבה יען וביען דילמא אתרמי שהלך אחר חבריו הערלים, ובקשוהו בכל הסביבה הדק היטב ולא מצאוהו, ויהי כעבור ימים אחדים בא אבי הנער ליהודי בפנים זועפות והזהירו באזהרה חמורה לאמר שאם לא יחזיר את בנו סופו יהיה מר כלענה... והנה אימה חשיכה גדולה נפלה עליו, ועלמו חשך בעדו כרעם ביום בהיר, וירץ אל הרה"ק ויספר לו את כל הדברים האלה ושפך שיחו לפניו שישיעו משופטי נפשו בעצה ותושיה כי מי יודע עד היכן יתגלגלו הדברים, וידבר הרה"ק אל לבו שלא יירא ולא ילפת משום דבר אך ישים בה' מבטחו, כי בודאי יצוה צור חסדו והמצא ימצא הנער בקרוב, אך חלפה עוד כמה ימים והנער טרם נתגלה, וסערה התחוללה בעיר, והרבה ערלים התנפלו עליו שישבו גמולו בראשו נפש תחת נפש ר"ל, וגם כל היהודים תושבי העיר חרדו חרדה גדולה על הסכנה המרחפת על ראשיהם, עד שנכנס לקודש פנימה הר"ר יעקב פיש ז"ל לעורר רחמים על כל העדה הקדושה הנתונים בצרה, כי זה ששה ימים שנעדר הנער והערלים חורקים בשיניהם ומתנכלים להעליל עליהם עלילות דם ר"ל ותוצאותיה מי ישורנה.

באר יצחק

### "אם אין שקים אין תפוחי אדמה"

סיפר לי הרה"ח ר' יצחק דייטש ששמע מכ"ק אדמו"ר ר' מנחם שלמה מקאליב זצ"ל, שזקיניו הרה"ק ר' יצחק אייזיק מקאליב זצ"ל נסע פעם בכפרים שהשתייכו להסאבאטש (היה הרב על כל הסאבאטש, חלק גדול מדינת אונגארן) לסייר [אומצוקוקן זיך], והסדר היה שכשהיה חוזר לביתו נתנו לו אנשי הכפרים תפוחי אדמה (קארטאפעל) וכדומה.

פעם שאל אותו אחד מבני הכפר, רבי, האם יש לכם שקים [איר האט זעק?], ענה, שאין לו. אמר הלה, אם אין שקים, אין תפוחי אדמה [אז ס'איז נישטא קיין זעק, איז נישטא קיין קארטאפעל]. נסע הרה"ק לדרכו, ועל הדרך שר לעצמו, אז ס'איז נישטא קיין זעק, איז נישטא קיין קארטאפעל.

אחר כך פירש כוונתו, ואמר, אנו אומרים באהבה רבה, ובעבור אבותינו שבטחו בך ותלמדם חוקי חיים וכו' כן תחננו ותלמדנו, לכאורה קשה, למה אין אומרים שבטחו בך ותחננו ותלמדם כמו שמסיימים כן תחננו ותלמדנו, והתירוץ, שאבותינו היו להם כלים ולא היו צריכין רק שיתמלאו הכלים, ועל כן אין אומרים ותחננו, דזה קאי על הכלים, אבל אנו אין לנו לא כלים ולא הלימוד, על כן מבקשים כן תחננו, היינו תן לנו הכלים, ותלמדנו, שתמלא הכלים. וזה הכוונה, שאם אין שקים, "כלים", אין תפוחי אדמה, דבר שמכניסים בהכלים [אז ס'איז נישטא קיין זעק, "כלים", איז נישטא קיין קארטאפעל].

שיח זקנים (חלק ח')

### גדולים צדיקים במיתתם

הרה"ק רבי שלום אליעזר מראצפערט זי"ע היה נוסע הרבה פעמים בז' אדר לעיר קאליב על היומא דהילולא של הרה"ק ר' אייזיק מקאליב זי"ע אשר כידוע יום זה היה הנסיעה הגדולה ביותר ברחבי אונגארין שכולם כאחד אדמו"רים ורבנים וכן אנשים פשוטים ונשים וטף באו להתפלל על הציון המצויינת, ואז זכיתי לראות הדר זיוו הק', וזכורני שהרה"ק נכנס לאוהל הק' ובזמן מועט לערך כמה דקות כבר יצא מן האוהל בשלום, ואמר: דער הייליגער קאלובער שטייט און בענטשט דעם עולם [הרה"ק מקאליב עומד ומברך את הציבור], ופנה לביתו.

נפלאים מעשין

### נערך ע"י הרה"ג רבי אהרן מרדכי גרין שליט"א - רב ומו"צ בקהילתנו

#### א. דיני תענית אסתר.

א. בשנה זו מתענים תענית אסתר [מוקדם] ביום חמישי, וטעם התענית, לזכור שהש"ת ראה ושומע כל איש בעת צרתו כאשר יתענה וישבו אל ה' בכל לבבו, כמו שעשה בימים ההם.

ב. וכתב הרמ"א [סימן תרפ"ג], שתענית זו אינה חובה, ויכולים להקל בה בעת הצורך, כגון מעוברות, מיניקות, חולה שאין בו סכנה, ואפי' כואבי עינים, שהתענית מזיק להם על פי דברי הרופא, ומסיק הרמ"א שאם לא יתענו, יפרעו את התענית ביום אחר, ודווקא באלו שחייבים להתענות, ולא התענו להרוחה בעלמא, אמנם המנויים לעיל שפטורים מעיקר הדין אין צריכים לפרוע. [כה"ח שם סק"ב]. יש מורים, שחזו בימי השבע ברכות שלו אין צורך להתענות בתענית אסתר.

ג. בתענית אסתר, מותר להסתפר, ולהתרחץ במים חמים, וכן לשמוע כלי זמר, ולערך בו מסיבות פורים, דכתבו הראשונים שהוא "תענית של שמחה". [שו"ת מקדש ישראל סי' מ', הוראת הגר"ח קניבסקי ה"ד בימשח ישראל על דיני פורים פ"ד סכ"א].

#### ב. סדר אמירת קדיש לאחר תפלת ערבית, וזמן הבדלה בפורים דמריים.

א. בביל פורים לאחר תפלת שמו"ע דערבית אומר קדיש שלם עם התקבל, ולאחר המגילה אומר ואתה קדוש, וקדיש שלם בלא התקבל. [ט"רע ומ"ב סימן תרצ"ג ס"א, וערוך השולחן שם ס"ב].

ב. בשנה זו שחל פורים דפרזים במוצאי שבת, אומרים ויהי נועם בעת אמירת ואתה קדוש לאחר קריאת המגילה.

ג. לענין הבדלה, כתב הרמ"א [שם ס"א] דתחילה קוראים את המגילה ואחר כך מבדילים, כדי לאחר את השבת, וכתב בשער הציון [שם סק"ה] בשם הפרי מגדים, דכך נוהגים, מאידך בספר תמים דעים להראב"ד [סימן קע"ד בשם חתנו], ובשערי תשובה [שם] בשם הפרי חדש כתבו, דתחילה מבדילים ואחר כך קוראים את המגילה, ועל כן בביתו, או במקום שקוראים המגילה זמן רב לאחר צאת השבת, נכון יותר להבדיל תחילה, דחוששים לעשיית מלאכה קודם הבדלה. [לפי"ח כ"ח בשם בגדי ישע שם סק"ט].

#### ג. אין אומרים על הניסים בברכת המזון דסעודה שלישית.

גם אם אכלו בסעודה שלישית כזית משחשיכה, אין אומרים על הניסים בברכת המזון אלא רצה, דאין אמירת על הניסים חובה. ועוד, דאם יאמר על הניסים כבר עשה לילה, ואיך יאמר אחר כך רצה, ולא דמי לראש חודש שחל ביום ראשון, שנוהגים לאכול כזית משחשיכה ואומרים רצה ויעלה ויבוא, דהתם אין אמירת יעלה ויבוא סותרת אמירת רצה דתחילה אומר רצה. [שו"ע הרב סימן קפ"ח ס"ו, מ"ב שם סק"ג, מסגרת השולחן ס"ד סק"א, ובקיצור שו"ע כתב, דנכון יותר שלא לאכול כזית משחשיכה, ועיין בקצוה"ש סמ"ו סק"ג שכתב דאולי יש לומר על הניסים בהרחמן, והניחו בצ"ע].

#### ד. מצות מתנות לאביונים.

א. יש אומרים דתחילה צריך לקיים מצות מתנות לאביונים, ושלכן הקדימו הטור והשו"ע להלכות מתנות לאביונים קודם למשלוח מנות. [לקוטי מהרי"ח], ויש אומרים דתחילה צריך לקיים מצות משלוח מנות, כסדר שכתב במגילה, "ומשלוח מנות איש לרעהו ומתנות לאביונים". [מקור חיים לחוות יאיר]. וכל זה דווקא כששניהם לפניו, או ששניהם אינם לפניו וצריך לחזר אחריהם, אמנם אם נמצא עני לפניו ורעהו אינו לפניו, לדעת כולם יתן תחילה מתנות לאביונים דאין מעבירין על המצות, וכן אם רעהו נמצא לפניו ועני אינו לפניו, יתן תחילה משלוח מנות לרעהו.

[שו"ת בצל החכמה ח"ו ספ"א, ה"ד בפסקי תשובות סימן תרצ"ד ו"א, והביא שם עוד מהר"ח החיים, שע"פ סוד יש לקיים בו מצות אלו דווקא לאחר התפלה, וגם לפי שברכת שהחיינו על המגילה עולה גם על שאר מצות היום, אמנם ע"פ אין לדחות את העני בלא תנייה מטעם זה שהוא קודם התפלה, ע"ש].

ב. צריך לתת לכל הפחות ב' מתנות לב' עניים, דהיינו שיתן לכל אחד מהם מתנה אחת. [שו"ע סימן תרצ"ד ס"א].

ג. לדעת הריטב"א [מגילה דף ז' ד] דמתנה ששוה פרוטה, ובמהרש"א [שם] כתב לתת מתנה חשוכה.

ד. וההוראה למעשה, דשיעור המתנה צריך להיות לפחות בסכום כזה שיכולו לקנות בה מנה לאכול לסעודת פורים.

[הגר"מ סירוטה].

ה. בערוך השולחן [שם ס"ב] כתב, דכיון שאשתו גופו אזי אם מתכין בנתנתו עליה, יצאה גם היא בנתנתו, ואין צורך לתת עוד ב' מתנות עבודה, ובקיצור שולחן ערוך [סימן קמ"ב ס"ד] כתב, שלא יסמכו הנשים על נתינת בעליהן אלא יתנו הם לבד, וכן משמע מלשון המשנה ברורה [סימן תרצה סק"ה] שכתב: ומכל מקום יש להחמיר ליתן גם בשבילה.

ו. יש מצוות חינוך על האב ליתן מעות לבניו ובנותיו הקטנים כדי לתת מתנות לאביונים, וכל שכן לגדולים שממורים במצות. [פמ"ג סימן תרצה א"א סק"ד, תוך לנער מהר"י בלוי פכ"ז].

ז. וכתב במשנה ברורה [סימן תרצ"ד סק"ג] בשם הרמב"ם דהגם שמעיקר הדין יוצא בב' מתנות לב' עניים, מכל מקום מוטב להרבות במתנות לאביונים מלהרבות בסעודתו ובמשלוח מנות לרעיו, שאין שמחה גדולה ומפוארה אלא לשמח לב עניים יתומים ואלמנות, ודומה לשכינה, שנאמר להחיות רוח שפלים ולהחיות לב נדכאים.

ח. לא יתנם מכסף מעשר, ומה שמוסיף יותר מב' מתנות יכול ליתן ממעשר. [מג"א שם סק"א].

#### ה. מצות משלוח מנות.

א. צריך לתת לכל הפחות לאדם אחד ב' מנות הראויים לאכילה מיד, אפשר לשלוח ב' סוגי מנות שונים, או ב' מיני משקים שונים, ואפשר לשלוח מין אחד מאכל ומין אחד משקה.

ב. והטעם, בשו"ת תרומת הדשן [סק"א] כתב, כדי שיהא לכולם לאכול ולשמוח בשמחת פורים, ובעל המנות הלוי מר"ש אלקבץ כתב, כדי להרבות באהבה ואחוה שלום ורעות.

ג. יש אומרים דצריך שיהיה כל מנה בשיעור שראוי להתכבד בה. [א"א בוטשאטש שם, ערוך השולחן שם סט"ו]. ויש אומרים שכל מנה יהיה לכל הפחות בשיעור כזית. [שו"ת חסד לאברהם ס"ג]. והנותן משלוח מנות לעשיר, כתב בבאיור הלכה [שם ד"ה חייב] דאפשר שלא יצא אם לא נתן כראוי לו.

ד. האם בעינין שליחות דוקא, בשו"ת בנין ציון [סימן מ"ד] התספק במצות משלוח מנות, דאפשר שצריך שליחות דוקא כדברי הכתוב "ומשלוח מנות", ולמעשה, דעת רוב הפוסקים שיוצאים לכתחילה גם אם שלח בעצמו.

ה. כתבו הפוסקים דאפשר לשלוח עם קטן, גם אם אינו בר שליחות, וכן מותר לשלוח עם נכרי, וכ"ק אדמו"ר מטהש זצ"ל עובר בזה, שאין מהנכון ליתן לנכרי יד וחלק במצוה. [ט"ו ע"ש].

ו. הנותן מתנות לאביונים ומשלוח מנות רק לביל פורים לא יצא, דעיקר מצותן אינה אלא ביום. [מג"א ומ"ב סימן תרצה ס"ד].

ז. דין נשים וקטנים במשלוח מנות כדין מתנות לאביונים לעיל ע"פ כח אור"ה.

#### ו. דין אבל במשלוח מנות ומתנות לאביונים. והאם מותר לנגן בביתו בכלי נגינה.

א. אבל חייב במשלוח מנות ובמתנות לאביונים. [שו"ע ומ"ב סימן תרצ"ו ס"ו]. ואין אחרים שולחים לאבל משלוח מנות כל י"ב חודש. [רמ"א שם]. ואם האבל עני, מותר לשלוח לו משלוח מנות ומתנות לאביונים. [מ"ב שם, וכף החיים שם, והוסף ה"כ"ח, רק שלא יהיה דבר של שמחה]. וכן מותר לשלוח משלוח מנות למשפחתו של האבל, אפילו אם מכין לאבל עצמו. [הגר"ח קניבסקי ה"ד ב"ב דרשו שם].

ב. אבל תוך י"ב חודש על אביו ואמו, או תוך ל' על שאר קרובים, מותר לנגן בביתו בכלי נגינה כבכל שנה. [נימוקי אור"ח סימן תרצ"ו א"ג, וכן הורה הגרי"ש אלישיב ה"ד ב"ב דרשו שם הע' 29].

#### ז. בגדר מצות "חייב איניש לבסומי בפוריא".

א. כתב הרמ"א [תרצה ס"א]: ויש אומרים דאין צריך להשתכר כל כך, אלא ישתה יותר מלמדו וישן, ומתוך שישן אינו יודע בין ארור המן לברוך מרדכי. [ע"ל]. וכתב על זה המשנה ברורה [שם] בשם הפרי מגדים: **וכן ראוי לעשות.**

ב. כתב בשערי תשובה [שם סק"ב]: ומי שהוא חלוש בטבעו, או שמשטתה עד שאפשר שיבוא על ידי זה למעשה או

דברים שלא כהוגן, אין לו לשלוח יותר מדי. [ע"ל].

ג. וזה לשון המאירי: חייב אדם להרבות בשמחה ביום זה... ומכל מקום אין אנו מצוין להשתכר ולהפחית עצמנו מתוך השמחה, שלא נצטונו על שמחה של הוללות ושל שטות, אלא בשמחה של תענוג שיגיע מתוכה לאהבת השם יתברך והודאה על הניסים שעשה לנו. [ע"ל, ה"ד בה"ל שם].

ד. וזה לשון הח"י אדם [כלל קנ"ה ס"ז]: ואמנם היודע בעצמו שיזלזל או במצוה מן המצוות בנטילת ידיים וברכה וברכת המזון או שלא יתפלל מנחה או מעריב, או שינהג קלות ראש, מוטב שלא ישתכר וכל מעשיו יהיו לשם שמים. [ע"ל].

ה. אב צויה לבנו לא להשתכר, ישמע לו. [מהגרש"ז אויערבאך הליכות שלמה ע' שמ"ב].

#### ח. דין שיכור בפורים, בתפלה, ברכת המזון, לצרפו למנין, שלא לנהוג ברכה.

א. מי שקיים מצוות היום בשתיית יין, אם הוא רק בגדר שתוי, ויכול לדבר לפני המלך, אין צורך להמתין עד שיפוג יינו, ומותר להתפלל כך, וכל שכן שמוטר לברך ברכת המזון, וגם אפשר לצרפו למנין, אך יראה להתפלל ולברך דוקא מתוך הסידור.

ב. ואם הוא בגדר שיכור, דהיינו שאינו יכול לדבר לפני המלך, וגם ניכר הדבר בהילוכו שאינו כהוגן, כמאמר הכתוב [תהילים קז] "יחוגו ויונוו כשיכור", אזי אסור לו להתפלל אפילו אם עובר זמן תפלה, וגם אין לצרפו למנין, ואם עבר והתפלל כך, לא יצא ידי חובתו, וצריך לחזור ולהתפלל כשיתפקח, ואם עבר זמן התפלה ישלימנה בתפלה הסמוכה לה.

ג. ולענין ברכת המזון, לכתחילה ראוי להיזהר שלא יבוא למצב של אינו יכול לדבר לפני המלך, אמנם בדיעבד אם הגיע למצב כזה וביקר, יצא ידי חובתו. [לפי"ח שו"ע רמ"א ומ"ב ס"ו צט, ופ"ת שם, ושו"ע ונו"כ ס"ו קפה ס"ה].

ד. שיכור לא ינהג ברכה, דחמירא סכנתא מאיסורא. [מורי הוראה].

#### ט. נרדם באמצע הסעודה האם מתחייב ברכה חדשה.

א. כתב השו"ע [סימן קע"ח ס"ו]: אדם שישן בתוך סעודתו שנת ארעי לא הוי הפסק, וכתב המשנה ברורה [שם] דאפילו אם נשתתה בשנתו לערך שעה, כיון שנאנס בשניה, לא נחשב הפסק, ואין צריך לברך המוציא, אלא יטול ידיו שנית בלא ברכה. [מה שכתב המ"ב שעה, יש לעיין, האם בא להורות דביתר משעה נחשב כבר להפסק בכל אופן, או נאמר דאפילו ביתר משעה נמי נחשב לשנית ארעי, ומה שנקט המ"ב שעה הוא משום דביתר משעה נכנס לשאלה של שיעור עיכול שמפסיק ע"ז ברכת המזון, ולהלכה קיימא לן דבסעודה גדולה כיון שהרדף לאכול ולשתות משך הסעודה, אפילו אם נמשך כמה שעות, יכול לברך ברכת המזון].

ב. שינת שיכור לא נחשב שינת קבע, וממילא כשיתעורר, יטול ידיו בלא ברכה, אך יראה לאכול ולשתות מיד, כדי שלא יעבור השיעור עיכול של סעודה גדולה לענין ברכת המזון. [ההסתייגו למה הג"ר מאיר סירוטה, ומחונתי הגרא"ש שטיגליץ].

#### י. זהירות מהזיק חבירו במזון ובגוף והלבנת פנים.

א. כתב הרמ"א [שם ס"ב]: ויש אומרים דאם הזיק אחד את חבירו מכה שמחת פורים פטור מלשם. וכתב בערוך השולחן [שם]: ועכשיו בעונותינו הרבים ערבה כל שמחה, ואין אנו נוהגים לשמוח כל כך עד שיבוא להזיק, ולכן עכשיו כשהזיק חייב לשלם. [ע"ל]. ובמשנה ברורה [שם] כתב בשם הב"ח, דבהזיק גדול בין בגוף ובין במזון חייב.

ב. וכתב ה"ח שלמה [בפרק המניח ס"ג] ואפילו בפורים דמחויב להשתכר מכל מקום אין כוונת רבותיו כדי שישתגע, ואם אדם חירף את חבירו בעת שכרותו, ולמחר אומר שאינו יודע, צריך לקבל ברבים שלא ידע מזה שאמר בעת שכרותו, ויבקש ממנו מחילה.

ג. כתב בשו"ת קנין תורה [ח"ב סימן קכ"ה] עם שעשו כמה מיני שמחות והצגות בפורים, עם כל זה נשמרו תמיד ח"ו מדברי גסות, וכל שכן מלבייש בני אדם, וידוע שהמבוששים נשפך דמם בקרבם, ועוברים אז בחמורות שבחמורות, והמלביץ פני חבירו ברבים אין לו חלק לעולם הבא. [ע"ש עוד שהאר"ק בוח].

**ברכת מזל טוב חמה ולבגית**

נדבת ידידנו הנכבד האי גברא יקירא מוכתר בכל מידה נכונה כליל המעלות והמידות, בר אוריין ובר אבהון אוצר כלי חמדה, חריף במכמני התורה והחסידות שוקק יומם ולילה על התורה והעבודה

**הרה"ר חיים אלעזר גוטמן שליט"א**

מרבני קהלתנו הק' ומנ"ש בדף היומי בבית מדרשינו ב"ב ומנ"ש בישיבת נדבורנה ולאביו ידידנו הנכבד

**הרה"ח המפורא ר' לוי שליט"א**

לרגל שמחת הולדת הנכד הנין בן אצל חתנו נכדו האברך החשוב לן בעומקה של תורה

**הרה"ר אברהם מנחם מנדל פריימן הי"ד**

שיזכו לרוות רוב נחת ממנו ומכל יוצ"ח מתוך בריות גופא ונהורא מעליא

**ברכת מזל טוב חמה ולבגית**

נדבת ידידנו הנכבד האי גברא יקירא מוכתר בכל מידה נכונה שמו הטוב הולך לפניו, איש חי ורב פעלים לתורה וחסידות, עוסק בצרכי ציבור באמונה, ליבו פתוח כאולם לזולת, קובץ עיתותיו מידי יום ביומו בבית מדרשינו הגדול, מחשובי אנ"ש

**הרה"ח יחיאל יהושע גולדברג שליט"א**

ולאביו ידידנו הנכבד והנעלה מחשובי ומפארי אנ"ש

**הרה"ח המפורא ר' יוסף מנחם שליט"א**

ולוקינו ידידנו הנכבד מגזע אראלים ותרשישים

**הרה"ח יצחק וייגר שליט"א**

לרגל שמחת נישואי בנו נכדו נינו החתן המופלג בתו"ש ובמידות טובות עדין לגאון ולתפארת

**הבה"ח אברהם מאיר נ"י**

מחשובי חברות הבחורים ומבחיירי מפעל התורה 'חביבותא דרבי שמעון' עב"ג הכלה החשובה תח"י בת ידידנו הנכבד

**הרה"ח פישל ברנשטיין שליט"א**

הי"ד שהזיווג יעלה יפה לבנין עדי עד ויזכו לרוות מהם ומכל יוצ"ח דורות ישרים ומבורכים, רוב נחת דקדושה מתוך בריות גופא ונהורא מעליא אכ"ר

**העליה לתורה בשב"ק**

בבית מדרשינו הגדול אצל כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א שמחת החתונה ביום שלישי באולם גולדן סקיי ביתר עילית לידידי ומכרי אשמח לראותכם משתתפים בשמחת, ובשמחתכם ישמח ליבי גם אני נא לראות הזמנה זו כאישית

**ברכת מזל טוב חמה ולבגית**

על זאת שבחו אהובים ורוממו ידידים זמירות שירות ותשבחות מקרב לב הומה, ברגשי הוקרה והערכה כבוס מלא ברכת ה', מתוך רגשי גיל הלל והודאה, בסימן טוב ובמזל טוב, לכבוד ידידנו הנעלה והנכבד, האי גברא יקירא, יקר שבערכין, ראש וראשון לכל דבר שבקדושה, משכיל אל דל, ליבו פתוח כאולם לזולת, שמו הטוב הולך לפניו, מוקיר ורחים רבנן אוהב תורה ולומדיה, מסור בלו"ג לכל מפעלות חצר הקדוש, אשר זכה לקרבה יתירה מכ"ק מרן אדמו"ר זיע"א ולהבדלחט"א כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

**הרה"ח ר' אברהם משה מרגלית שליט"א**

ולאביו ידידנו הדגול, איש האשכולות, ראש וראשון לכל דבר שבקדושה, רב פעלים לתורה ולחסד, מופלא בכל שלושת עמודי העולם תודה ועבודה וגמילות חסדים

**הרה"ח המפורא מוהר"ר צבי נפתלי שליט"א**

לרגל שמחת הולדת הנכד הנין

בן אצל נכדו בנו האברך החשוב לן בעומקה של תורה פאר המעלות והמידות

**הרב שמעון הי"ד**

יה"ר שיזכו לרוות רוב נחת ממנו ומכל יוצ"ח מתוך בריות גופא ונהורא מעליא

**ברכת מזל טוב חמה ולבגית**

נדבת ידידנו הנכבד האי גברא יקירא מוכתר בכל מידה נכונה כליל המעלות והמידות, קובץ עיתותיו לתורה יראת ה' היא אוצרו, מחשובי אנ"ש

**הרה"ח ר' יוסף דובדבני שליט"א**

ולאביו ידידנו הנכבד והנעלה מחשובי ומפארי אנ"ש

**הרה"ח המפורא ר' אבא צבי שליט"א**

לרגל שמחת אירוסיו בנו נכדו החתן המופלג בתו"ש ובמידות טובות עדין לגאון ולתפארת

**הבה"ח יצחק נ"י**

מחשובי חברות הבחורים ומבחיירי מפעל התורה 'חביבותא דרבי שמעון' עב"ג הכלה החשובה תח"י בת ידידנו הנכבד

**הרה"ח פנחס זנבער שליט"א**

יה"ד שהזיווג יעלה יפה לבנין עדי עד ויזכו לרוות מהם ומכל יוצ"ח דורות ישרים ומבורכים, רוב נחת דקדושה מתוך בריות גופא ונהורא מעליא אכ"ר

**ברכת מזל טוב חמה ולבגית**

נדבת ידידנו הנכבד האי גברא יקירא מוכתר בכל מידה נכונה כליל המעלות והמידות, יראת ה' היא אוצרו, המתחך הדגול הנודע לשם ולתהילה, קובץ עיתותיו לתורה ולעבודה, מחשובי אנ"ש

**הרה"ח ר' יצחק אהרן פרוכטר שליט"א**

ולחמיו ידידנו הנכבד והנעלה מחשובי ומפארי אנ"ש

**הרה"ח המפורא ר' בנימין הכהן ברוסקי שליט"א**

לרגל שמחת אירוסיו בתו נכדתו הכלה החשובה תח"י עב"ג החתן המופלג בתו"ש ובמידות טובות עדין לגאון ולתפארת

**הבה"ח בונים חיים קלאר נ"י**

בן ידידנו הנכבד

**הרה"ג ר' מרדכי שליט"א**

יה"ד שהזיווג יעלה יפה לבנין עדי עד ויזכו לרוות מהם ומכל יוצ"ח דורות ישרים ומבורכים, רוב נחת דקדושה מתוך בריות גופא ונהורא מעליא אכ"ר

**לזכר עולם הרבנית הצדקנית**

**מרת מרים ע"ה**

מתהב"ט של כ"ק מרן אדמו"ר

הרדצ"ט זיע"א

בת הרה"ק רבי פנחס בראד

ממאגרו"ב צוק"ל

נ"ג האחים הקדושים

הרה"ק הרבי ר' שמעלקא מניקלשבורג זיע"א

והרה"ק בעל ה"הפלאה" זיע"א

נלב"ע ו' אדר תרס"ז

גם אני קבלתי ע"ע כהוראת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א: ר"מ

**ולברך 'ברכת המזון**

**מתוך הסידור**

לישונות הכלל והפרט

**לעילוי נשמת**

האשה הצרה"ח

**מרת ביילא ע"ה**

בת הרה"ח ר' חיים משה

נלב"ע ט' אדר תשנ"ג

ת.נ.צ.ב.ה.

**הונצח ע"י בנה**

ידידנו הנכבד האי גברא רבה,

בקי בכל מכמני התורה והחסידות

מזכה את הרבים בשיעוריו הנפלאים

**הרב הגאון רבי שמואל דוד**

**הכהן פרידמן שליט"א**

מתב"ס 'שדה צופים' על הש"ס

**לעילוי נשמת**

האשה הצרה"ח

**מרת חנה נתמה ע"ה**

בת הרה"ח ר' אהרן

נלב"ע י"ב אדר

ת.נ.צ.ב.ה.

**הונצח ע"י בנה ידידנו הנכבד**

איש החסד

**ישראל לייכטר שליט"א**

מחשובי ופארי אנ"ש

**לעילוי נשמת**

האשה הצרה"ח

**מרת גיטל ע"ה**

בת הרה"ח ר' חיים שלמה

נלב"ע י' אדר תשכ"ח

ת.נ.צ.ב.ה.

**הונצח ע"י נכדה ידידנו הנכבד**

הרה"ח ר' אהרן לוסטיג שליט"א

מטב"ק כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

**לעילוי נשמת**

**ישראל הכהן**

הנה"ח ר' ישראל

בן הרה"ח ר' יצחק מנשה

נלב"ע ו' אדר תשע"ב

ת.נ.צ.ב.ה.

**הונצח ע"י בנו ידידנו הנכבד**

האי גברא יקירא, המחנך הדגול,

כהן שדעתו יפה, מגזע אראלים

ותרשישים, העומד לימינו בכל עת

במסירות נפלאה, מחשובי אנ"ש

הרה"ח רבי משה דוב רוזנבלד שליט"א